

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

GT
55
529.5

GT 55.529.5

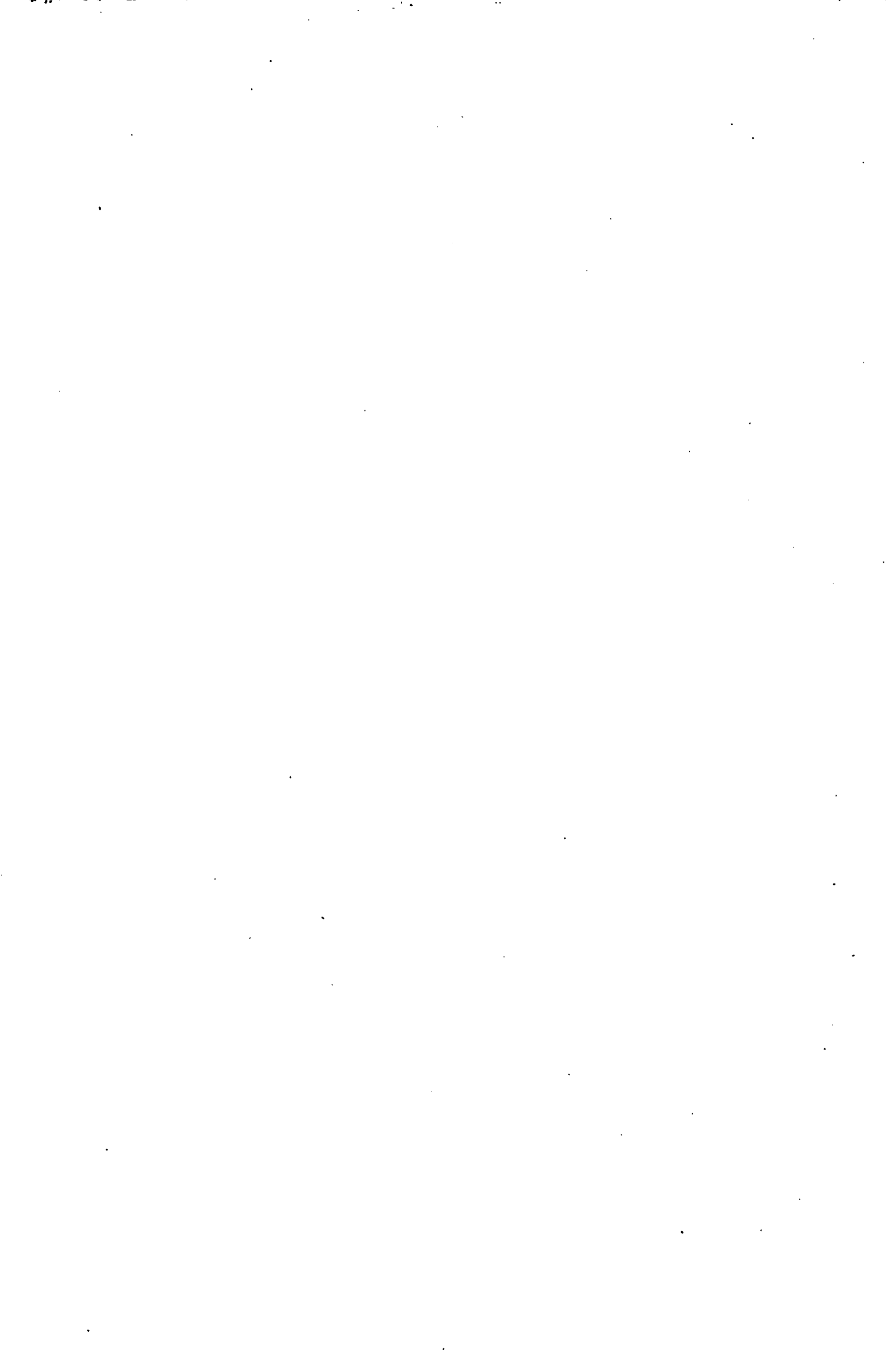
Harvard College Library

FROM THE

CONSTANTIUS FUND

Established by Professor E. A. Sornocles of Harvard University for "the purchase of Greek and Latin books (the ancient classics), or of Arabic books, or of books illustrating or explaining such Greek, Latin, or Arabic books."

Per Hand. J. Johans

DE
"ORATIONIS OBLIQUÆ"
USU THUCYDIDIO.

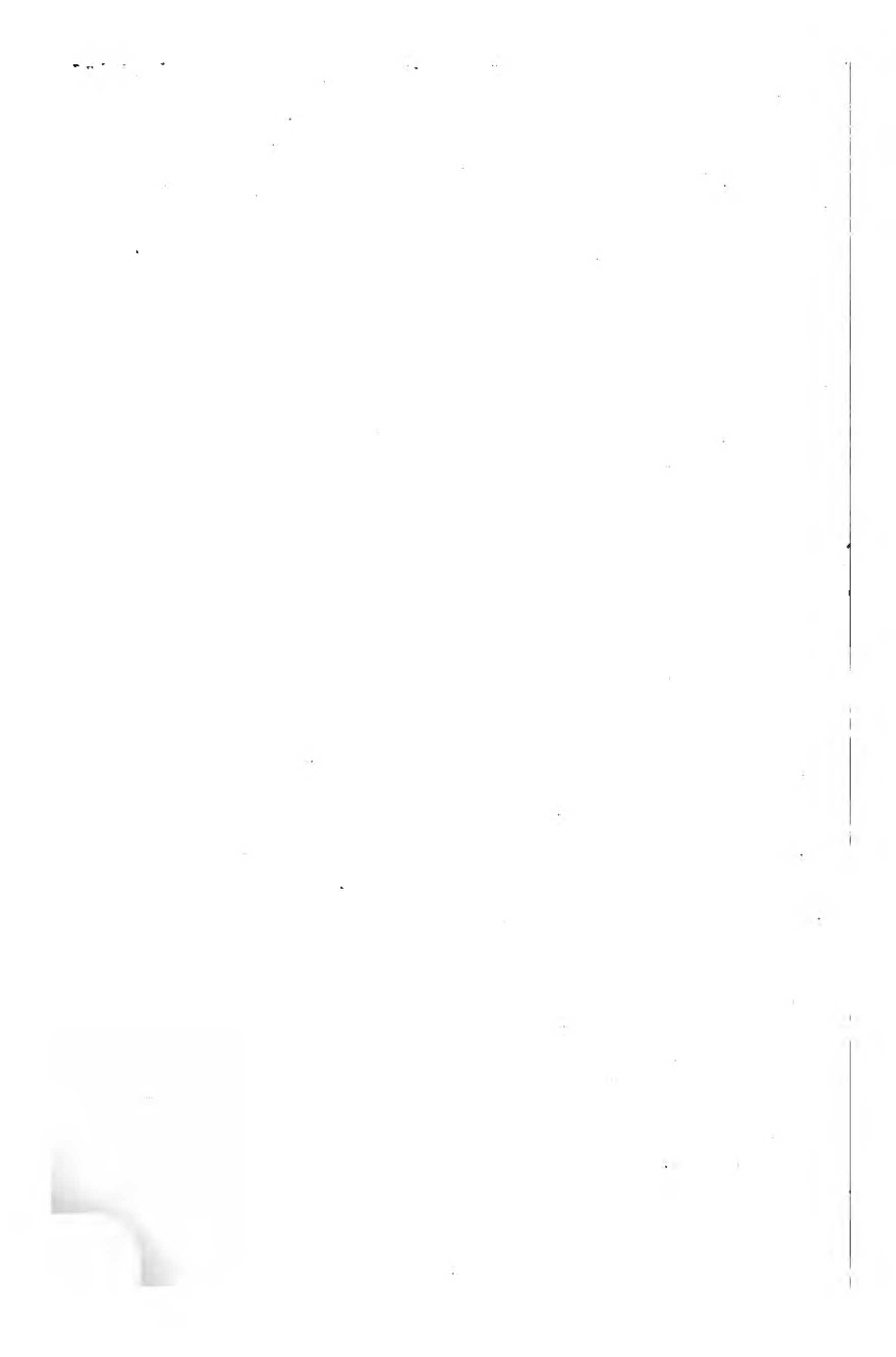
COMMENTATIO ACADEMICA.

SCRIPSIT

D:R EMIL KULLANDER.

UPSALLÆ MDCCCLXXIX.
TYPIS DESCRIPSIT ESAIAS EDQUIST.

DE
"ORATIONIS OBLIQUÆ
USU THUCYDIDIO.

COMMENTATIO ACADEMICA.

SCRIPSIT

D:R EMIL KULLANDER.

UPSALIÆ MDCCCLXXIX.
TYPIS DESCRIPSIT ESAIAS EDQUIST.

DE
"ORATIONIS OBLIQUÆ"
USU THUCYDIDIO.

437

COMMENTATIO ACADEMICA.

SCRIPSIT

D:R EMIL KULLANDER.

UPSALLÆ MDCCCLXXIX.
TYPIS DESCRIPSIT ESAIAS EDQUIST.

Gt 55,529.5

Constantus fund

512

Ad quod propositum in hoc opusculo conscribendo animum converterim, infra (p. 13) accuratius ostendam; jam autem hic animadversum volo, me, omissis iis rebus, quæ communia præcepta sequerentur, i. e. quæ apud Thucydidem nullum alium quam apud plerosque aliorum orationis solutæ scriptorum visum præberent, tantum ea, quæ, si non prorsus ad solum Thucydidem pertinerent, at tamen satis insolitam exhiberent speciem, ut intentiore studio digna essent, collegisse; quæ quorum sint generum singulis locis apparebit; ubi etiam, quæ adjumenta mihi ad manum fuerint, commemorabitur. — *Paragraphos* ex editione *Classenii* laudavi; præter quam sæpissime editiones *Kruegeri* et *Boehmii* consului, nonnumquam *Popponis*; quorum nominum plerumque decurtatas formas: Cl. Kr. Boehm. Pp. usurpavi. — Præmisi autem tractationi usus Thucydidi Prolegomena quædam, ubi, partim aliis nisus, partim meam ipsius ingressus viam, notionem et originem orationis obliquæ, quam maxime potui, explicare conatus sum.

Quæ est notio orationis obliquæ?

Quum varias formas alicujus rei aut quæstionis spectare et examinare volumus, non aptius videtur incipi posse quam, quid sit ista res, de qua agatur, quam maxime certis et illustribus notis definiendo. Qua norma usus, quum jam mihi sit in animo insignes quasdam formas orationis obliquæ Thucydidiaë sub aspectum vocare, non alienum puto esse primum, quid significet hæc locutio »or. obl.», investigare, eoque magis quod in nullis libris de rebus grammaticis conscriptis, quos quidem ego inspexerim, absolutam hujus rei expositionem reperi. Præmonendum tamen est, me hic tantum græcam orationem obliquam attingere, omissis iis ab hac abhorrentibus formis, quæ in aliis linguis, ab indogermanica stirpe ortis, occurrunt.

Inter eos igitur rerum grammaticarum scriptores, quorum opera mihi præsto fuerunt, neminem, qui hanc rem copiosius, quam Kuehnerus¹⁾, tractaret, inveni. Qui tamen, mea sententia, neque perfecte et sparsim non recte eam exposuit. Atque omnino in hac re describenda grammatici videntur non expressis verbis usi esse. Vereor quidem, ne hic nimis subtilis videar; excuset me studium diligentiaë. Incipit Kuehnerus sic: »Die Worte oder Gedanken einer Person — können entweder unverändert in derselben Form, in welcher sie von uns oder von einem Anderen ausgesagt worden sind, wiedergegeben werden...» Deficit hic post »ausgesagt» verbum »gedacht»; quæ animadversio, quamvis exigui videatur momenti, non tamen indigna erat, quæ fieret, quoniam etiam ad ea, quæ tantum sensa, non pronuntiata, sint, nomen »or. obl.» pertinet. — In libello quodam, qui sagacissime ab O. Behaghel²⁾ conscriptus, qui perlegatur, dignissimus est, hanc definitionem inveni³⁾: »(ich verstehe darunter) jede Mittheilung der Worte oder

¹⁾ Ausf. Gramm. der Gr. Spr., ed. 2., II, 2, § 592 sqq.

²⁾ Die Zeitfolge der abhängigen Rede im Deutschen von Dr. Otto Behaghel. Paderborn, 1878.

³⁾ p. 4.

Gedanken eines Anderen (adde: oder der unsrigen), soweit sie nicht in derselben Form berichtet werden, wie dieser (adde: oder wir selbst) sie ausgesprochen hat oder aussprechen würde». Probe; nam verba »aussprechen würde» ad ipsa illa cogitata, non dicta, spectant.

Quærentibus igitur nobis, quam late hæc notio »or. obl.» pateat, duæ præcipue occurrunt definitiones, altera amplioribus, altera arctioribus terminis circumscripta. Priore, ut modo vidimus, Behaghelius utitur. (Item Madvigius¹⁾), linguam latinam tractans: »Bisweilen wird der Name or. obl. von jeder grammatischen Bezeichnung eines fremden Gedankens gebraucht.«) Posteriorem adhibet Kuehnerus: »sie (die Worte und Gedanken) werden auf die Vorstellung des Referirenden (Erzählenden) bezogen und von einem im Hauptsatze stehenden Verb der Wahrnehmung oder Mittheilung (Verbum sentiendi oder declarandi) abhängig gemacht;» quæ quidem species sæpissime illo nomine afficitur. [Similiter Madv. ibid. »Dieser Gebrauch des Accusativs mit dem Infinitiv heisst (besonders) or. obl., in welcher der Redende (der Schriftsteller) nicht seine eigenen, sondern Anderer Aeusserungen und Gedanken anführt, im Gegensatz zur oratio directa.«] (Nonnumquam tantum continuata per multa enuntiata alicujus oratio aut cogitatio hoc nomen accipit, quo arctissimis terminis circumdatur.) De notione, tam multifariis obnoxia explicationibus, s^p præcepta dare volumus, sive latius, sive angustius eam comprehendimus, at certe constituendum est, quibus quoque quis tempore eam terminis inclusam velit; quod tamen sæpe omittitur.

Sed ad Kuehnerum redeamus. § 593, præscripto titulo »Form der Hauptsätze in der obliquen Rede«, docet: »Die Hauptsätze der direkten Rede werden in der obliquen Rede, wenn sie Aussagesätze sind — — durch Accusativ mit dem Inf. oder durch ὄτι und ὡς mit dem Optativ nach einem hist. Zeitform ausgedrückt — —; oder wenn sie Heischesätze sind, d. h. Befehle, Mahnungen — — ausdrücken, durch den Inf. oder Acc. c. Inf.« Hic prorsus nullam fecit mentionem interrogationum obliquarum; quæ tamen quin pari jure huc referantur, quis dubitet? Quamquam ipse K. § 594 sub titulo »Modale Form der Nebensätze mit Berücksichtigung der modalen Form der Hauptsätze in der obliquen Rede« ad multa alia exempla, ad hanc rem illustrandam apta,

¹⁾ Latein. Sprachl., ed. 3, p. 374, Anm. 1.

hæc duo genera adjungit (p. 1052): 1) Fragesätze: (præter alia exempla similia) affert Herod. 3, 64 εἶρετο ὁ Καμβύσης, ὅ τι τῆ πόλει οὖνομα εἶη (or. r.: τί οὖνομά ἐστι;); 2) Deliberativsätze: (inter alia similia) Thuc. 1, 25, 1 τὸν θεὸν ἐπήροντο, εἰ παραδοῖεν Κορινθίοις τὴν πόλιν (or. r. ἄρα παραδῶμεν —). Nonne hæ parenthesi inclusæ sententiæ per se sunt positæ, a nullo alio verbo pendentibus? Ita vero enuntiata, ab εἰ, πότερον, pronomibus et adverbis interrogativis, similibus incipientia, æquo jure atque ea, quæ ab ὅτι et ὡς incipiunt, ad eas sententias referuntur, quæ in or. r. principales (Hauptsätze) erant.

Quoniam quantum varientur definitiones orationis obliquæ vidimus, quid re vera sit, perscrutandum est. Quod quidem ad enucleandum, inde ab origine hujus structuræ repetere necesse est. Quod autem ad tempus attinet, quo orta sit, nihil de eo absolute afferri potest. Scimus tantum, eam in lingua græca et latina (et deinde in plerisque ceterarum ejusdem stirpis) perfectam inveniri; in lingua Sanscritica autem vix prima vestigia reperiuntur¹). Utrum autem or. obl. in singulis linguis exstiterit an priusquam inter se disjungebantur (in »der europäischen Periode«²) non facile est dijudicare; prius ponit Beh. — Sed ad nostrum. Si exquisiverimus, quæ formæ orationis »rectæ« in linguis Sanskrit et Zend pæne ubique adhibeantur, quas græca lingua in or. obl. vertat, optime, quæ regio notioni »or. obl.« danda sit, apparebit. Quod ne »circulo« dixisse videar, quæ »notæ characteristicæ« huic structuræ adhæreant, inspiciamus. Sunt commutationes quidem personæ et modi (»Personen- und Modusverschiebung«³), quæ quid significant, non opus est explicare. Ergo, ubicumque hæ commutationes aut altera earum exstat, jure, credo, or. obl. nominatur. Lingua sanscritica tantum or. r. adhibet; sed ut id, quod ex alicujus (alius aut ipsius) mente pronuntiatur, »relatum« esse appareat, vox *iti* (aut *so*), ut »signum declarativum« (»Zeichen der Anführung«, sæpissime additur. De qua voce cf. Delbr.⁴), qui e lexico sanscritico a Böhtlingk—Roth conscripto hæc mutatur: »Das Wörtchen *iti* wird gebraucht bei Anführungen aller

¹) Cf. Syntaktische Forschungen von B. Delbrück und E. Windisch. — Erster Band. Der Gebrauch des Conjunctivs und Optativs im Sanskrit und Griechischen von B. Delbrück. Halle 1871. Pag. 79 sqq.

²) Cf. Behagh. p. 13 sqq.

³) Delbr. p. 79.

⁴) p. 81.

Art, um das Gesprochene, Gedachte, Gewusste, Beabsichtigte als Jemandes verba ipsissima, die er wirklich gesprochen oder unter den gegebenen Verhältnissen hat sprechen können, kenntlich zu machen.» Inter exempla hoc affert: *yád ná marâ íti mányase* — —, wenn du denkst: »ich werde nicht sterben« — —; quod græce refictum proprie redderet: *εἰ νομίζεις· οὐ θανοῦμαι*, pro quo dicitur: *εἰ νομίζεις (σε) οὐ θανεῖσθαι*. Hic igitur inf. pro ind. et secunda persona pro prima. (Lat.: si credis, te non moriturum esse.)

Jam vero quæ communia præcepta sint or. r., quæ vulgo vocatur, i. e. sententias declarativas et interrog., in obliquam mutandi, hic, ut notissimum, supervacaneum est commemorare. Animadvertenda autem hæc: si dico: *νομίζει θεὸν εἶναι*, hoc æquo jure ad or. obl. refertur atque: *ἐνόμιζε θεὸν εἶναι*. (utrumque ex.: »θεὸς ἐστίν«.) Quem admodum autem res se habet, si verbum finitum usurpatur? *ἔλεγεν ὅτι πλούσιος εἶη (αὐτός)* ad or. obl. pertinere, omnes concedunt; nam et modi et personæ mutatio. Sed *λέγει ὅτι πλούσιός ἐστι (αὐτός)*? Sunt, qui hic or. obl. non accipiant, quoniam *modus* or. r. retinetur. Nos tamen, qui normam Delbrückii sequimur, i. e. orationem obliquam existimamus oriri, ut primum aut personæ *et* modi commutatio aut tantum personæ aut tantum modi exstet, latius eam accipimus. Exempla afferam: A) a) *λέγει ὅτι πλούσιός ἐστι (αὐτός)*. Hic tantum personæ mutatio, tertia pro prima; or. r.: (*λέγει*·) »πλ. εἶμι«. b) *λέγει (de te) ὅτι πλ. εἶ* ab or. r. »πλ. ἐστίν«; ergo secunda pro tertia. c) *λέγει (de me), ὅτι πλ. εἶμι* ab or. r. »πλ. ἐστίν«; ergo prima pro tertia. d) *λέγει, ὅτι θεός ἐστι*, ubi neque personæ neque modi mutatio, sed pæne or. r. præfixa particula *ὅτι*, quæ quasi signum declarativum (*ὅτι* »—«) posita est. [Item, si non *de te* sed *ad te*: *λέγει* (solet *ad te* dicere), *ὅτι πλ. εἶ* ab or. r. »πλ. εἶ«]. B) a) *λέγεις ὅτι εἶμι* (prima pro secunda, si *ad me*; pro tertia, si *de me*). b) *λέγεις ὅτι εἶ* (secunda pro prima). c) *λέγεις ὅτι ἐστίν* (tertia pro secunda, si *ad eum*; si *de eo* = or. r.). C) a) *λέγω ὅτι εἶμι* = or. r. b) *λέγω ὅτι εἶ* (= or. r. si *ad te*; si *de te*, secunda pro tertia). c) *λέγω ὅτι ἐστίν* (= or. r., si *de eo*; si *ad eum*, tertia pro secunda). Item in plurali *λέγομεν* etc. Quæ harum formarum personæ mutationem exhibent, eas ad or. obl. refero; in omnibus *modus* retinebatur. Eæ autem, ubi neque persona neque *modus* mutatur, ut in *λέγει ὅτι θεός ἐστι*, num ad or. obl. referri debeant, dijudicare non possum. Debent, credo, ex

similitudine usus particularum ὅτι, ὡς, εἰ, aliarum, quæ, enuntiatum pendens cum verbo regente conjungunt.

Post tempus historicum: 1) ἔλεγεν ὅτι πλούσιος εἶη (αὐτός), ubi et personæ et modi mutatio. 2) ἔλεγεν ὅτι πλ. ἐσσι («objective»); tantum personæ mutatio. 3) ἔλεγον, ὅτι πλ. εἶην· tantum modi mutatio.

In infinitivo: 1) φημί (ἐμὲ) εἶναι· tantum modi mutatio. 2) φῆς (σε) εἶναι· et personæ et modi mutatio; or. r. (φῆς·) »ἐγὼ εἶμι«. — In participio: οἶδά σε πλούσιον ὄντα· tantum modi mutatio. ἤκουσας ἐμὲ πλ. ὄντα· et personæ et modi mutatio; or. r.: (ἤκουσας·) »πλ. ἐστι«.

Considerantibus jam nobis, a quibus verbis or. obl. pendeat, plerumque verba declarandi et sentiendi nominantur. Sit sane ita, modo ad verba declarandi etiam verba jubendi, vetandi, quærendi, similia referantur et ad verba sentiendi etiam verba expectandi, sperandi etc. Sed verba timendi? Quid aliud notant nisi opinionem vel expectationem timoris plenam? ἐλπίζει (fere = βούλεται) πλούσιος ἂν γενέσθαι. φοβεῖται μὴ ἐνδεὴς γένηται (fere = οὐ βούλεται). Ipsa igitur significatio hujusmodi verborum (timendi) suspicionem movere debet, orationem obliquam hic non minus quam post alia verba sentiendi locum habere. Accedunt autem ipsæ illæ notæ, personæ et modi mutatio, qua alia or. obl. indicatur: φοβεῖται μὴ — γένηται enim ortum est ex (φοβ·) »μὴ — γένωμαι»¹). Atque quum in hoc exemplo tantum personæ mutatio exstet, in ἐφοβεῖτο μὴ γένοιτο etiam modus mutatus est; jure igitur hujusmodi sententiæ ad or. obl. referuntur. Et si illam normam retinemus, multa existere genera orationis obliquæ, in promptu est. Præmoneo quod Delbrückius²) disserit: »Als Grundlage aller Untersuchungen über Satzlehre darf man wie einen rocher

¹) Non possum non hic præclaram hujus structuræ explicationem, quam præbet Delbr. p. 23, afferre: »In δειδω μὴ θήρεσσιν ἔλωρ καὶ κύρμα γένωμαι, ε 473, sind wir geneigt, den Satz mit μὴ als einen Objectssatz zu betrachten. Die ursprüngliche griechische Auffassung aber ist folgende: Beide Sätze sind selbständig, der mit μὴ wehrt einen Gedanken von dem Subject ab, der andere, welche vor ihr tritt, zeigt, aus welcher Gemüthsstimmung die Abwehr entspringt. Wir müssen also so übersetzen: »dich fürchte mich«. »Dass ich nur nicht den Thieren zur Beute werde! Hæc mihi consideranti vulgaris explicatio particulæ μὴ — ἵνα μὴ, qua hujusmodi sententiæ ad finales pertinerent, nullo modo veri similis videtur, multoque minus ea, quam Kuehnerus proponit (§ 589): μὴ = »ob nicht«, Fragwort.

²) p. 12.

de bronze die Behauptung hinstellen, dass der einfache Satz älter sei als der zusammengesetzte. Es hat also eine Periode der indogermanischen Sprache gegeben, in welcher sie nur einfache, unabhängige Sätze kannte. Alle Ueber-, Unter- und Nebenordnung im Satzgefüge ist aus dem älteren Zustand der einfachen Parataxis entstanden». Quo considerato, nihil, quod admirationem moveat, exempla orationis obliquæ habent, quæ Delbr.¹⁾ affert (omnia ex Homeri carminibus sumpta):

ἄξιτο γάρ, μὴ Νυκτὶ θοῆ ἀποθύμια ἔρδοι Ξ 261; hic or. obl. in sententia finali; or. r.: »μὴ — ἔρδω²⁾».

In sententia relativa:

*πρόσθε δὲ οἱ δόρυ τ' ἔσχε καὶ ἀσπίδα πάντος' εἴσῃν,
τὸν κτάμεναι μεμαῶς ὅς τις τοῦ γ' ἀντίος ἔλθοι* P 8.
Or. r.: »ὅστις ἐμοῦ γ' ἀντίος ἔλθῃ».

Sententiæ, conjunctionibus introductæ:

*ἥελιος δ' ἀνόρουσε λιπὼν περικαλλέα λίμνην
οὐρανὸν ἐς πολύχαλκον, ἵν' ἀθανάτοισι φαίνοι γ 2,*
quem locum Delbrückius³⁾ inter eos referendum esse putat, »bei denen zur Zeit, als der Satz noch conjunctivisch war, eine Verschiebung von der ersten zur dritten Person eingetreten war, also diejenige, wo das Subject des Hauptsatzes im Nebensatze wiederkehrt»; i. e. primum: »ἵνα φαίνω»; deinde: *ἵνα φαίνοι*; denique: *ἵνα φαίνοι*. (Explanatur hoc⁴⁾) »Die Personenverschiebung hat sich im Allgemeinen als der ältere Vorgang erwiesen, doch lässt sich natürlich im einzelnen Falle nicht immer ermitteln, ob nicht vielleicht die beiden Vorgänge zu gleicher Zeit eingetreten sind»). Multa similia exempla laudat Delbr., ad quem delego.

Restat jam quæstio:

Quomodo orta est or. obl.?

I. e. 1) Quemadmodum personæ mutatio intelligenda est?
2) Quemadmodum transitus ab indicativo et conjunctivo ad optativum et ab indicativo ad infinitivum et participium explicandus est? Atque ut primum mutationem personæ attingamus, hanc rem mihi videtur Behaghelius felicissime explanasse. Ab usu quodam loquendi, qui pæne medium locum inter orationem rectam et obliquam tenere dici potest, proficiscitur, quem »berichtende Form» appellat. Argumenta, quæ ex aliis linguis frequentia sumit⁵⁾

1) p. 248 sqq.

2) Cf. Delbr. p. 22 sq.

3) p. 250.

4) p. 248.

5) p. 7 sqq.

omitto; in græca autem lingua sententia εἶπεν ὅτι πλούσιος ἦν non aliter explicari potest quam ponendo sic: εἶπεν, — ἦν, i. e. ἦν ex mente ejus, qui nunc narrat, pronuntiatur, non ex illius, qui εἶπεν. Quod ad hanc ipsam formulam attinet, idem fere a grammaticis quoque conceditur. Sed λέγει ὅτι ἐστὶ? Eandem normam etiam hic ponit Behagh.¹⁾; et maxime sane credibile est. In multis aliis linguis idem occurrit, velut in suethica: han är sjuk, säger han, — han var säker, trodde han etc. Ergo: πλούσιός ἐστι, (id) λέγει, i. e. et πλ. ἐστὶ et λέγει ab alio narratur²⁾. Sed εἶπεν ὅτι πλ. εἶη, qua formula etiam ad modi mutationem transiimus? In hac re describenda B:o non prorsus assentiri possum. Disputat enim³⁾: »es erklärt sich ἐρώτησεν τί εἶη ganz gut aus: ἐρώτησεν· »τί (ἄν) εἶη» = er fragte: etwas ist wohl.» — Deinde: »Es kommt λέγει ὅτι ἄν εἶη so gut vor als εἶπεν ὅτι εἶη. In dem einen Fall liegt so gut oder so wenig wie in dem anderen Modusverschiebung vor und es geht beidemal der Optativ auf die ursprüngliche Geltung in der directen Rede zurück». Quin λέγει ὅτι ἄν εἶη (οὕτως) exstiterit ex λέγει· »εἶη ἄν». nemo dubitat; ita vero de modi mutatione mentio fieri non potest. Quomodo autem εἶπεν ὅτι εἶη ad or. r. revocari potest? Omitto, quod fuit tempus, quum hæc formula, ante usum particulæ ἄν, prorsus eandem ac postea εἶπεν ὅτι ἄν εἶη significationem, i. e. potentialem haberet; quin tum εἶπεν ὅτι εἶη (αὐτός) ex εἶπεν· »εἶην» ortum fuerit, non dubitandum est. Sed or. r. (εἶπεν·) »εἰμί» qua via ad εἶπεν ὅτι εἶη progreditur? In memoriam revoco præceptum, quod a Delbrückio sumptum supra laudavi: omnes compositæ sententiæ initio simplices erant; ergo εἶπεν, — εἶη. Sed quum is, qui εἶπεν, dixerit »εἰμί», ex hac forma εἶη nullo modo erui potest. Behagh. animadvertit⁴⁾: »Es kann nun kaum zweifelhaft sein, dass dieser Optativ der obliquen Rede aus

¹⁾ p. 13 sqq.

²⁾ Qua vice fungatur particula ὅτι, nondum dilucide demonstratum est. Proprie eam esse acc. neutr. pronominis relativi, sanscritico *yad* respondentem, inter recentiores viros doctos consensum est. (Cf. Delbr. p. 54 sqq.; Behagh., qui ad multos alios delegat, p. 15, 35, 36. Kuehn. § 550 Anm. 1.) Sive autem »deicticam» sive »anaphoricam» significationem habet (v. Delbr. p. 31), id hodie pro certo affirmandum est, duas per se positas (*selbstständige*) sententias ea conjungi. Cf. Behagh. p. 35 ann., ubi multa exempla latina collocationis *nudæ* affert (a Petronio sumpta): spero —, — sibi imponet; spero, sic moriar —; alia.

³⁾ p. 32 sq.

⁴⁾ p. 21.

- seiner absoluten Geltung, im unabhängigen Satz, zu erklären ist». Et ibid. infra: »Es fragt sich noch, ob man den Optativ der abhängigen Rede direct aus der echten unabhängigen Rede herzuleiten hat, oder etwa aus der berichtenden Form. Es liegt kein Grund vor, letztere Möglichkeit zu leugnen — —.» Ergo, si dicimus: *εἶπεν ὅτι βούλοιο*, hæc formula ex illa »berichtende Form» deducenda est. Sed quænam est »die ber. F.», cui or. obl. *βούλοιο* respondeat? B. in hac re non dilucide loquitur. Dissertit enim¹⁾: »neben *εἶπεν ὅτι βούλοιο* heisst es referierend *ἔβούλοιο*. — — Mit dem berichtenden *ἔβούλοιο* kann sich aber kein ἄν verbinden, also auch nicht von hier aus in die indirecte Rede (*βούλοιο*) übertragen werden.» Ibid. supra: »in *εἶπεν ὅτι εἶη* — geht der Optativ auf die ursprüngliche Geltung in der directen Rede zurück.» Quid intelligat, percipere non possum. Mihi quidem persuasum est, formam *ὅτι εἶη* »aus seiner Geltung im unabhängigen Satz» eruendam esse, non tamen ex »vera or. τ.» neque ex »forma narrante», si hæc ponitur ἦν. Quid mihi velim, exponam: eligamus verbum *βούλομαι*:

or. τ.	forma narrans	or. obl.
1) λέγει· »βούλομαι».	— βούλεται, λέγει.	— λέγει ὅτι βούλεται.
(In »die ber. Form» verba transpono ex analogia nostræ linguæ »han vill, säger han».)		
2) λέγει· »βουλοίμην ἄν».	— βούλοιο ἄν, λέγει.	— λέγει ὅτι βούλοιο ἄν.
3) εἶπεν· »βουλοίμην ἄν».	— βούλοιο ἄν, εἶπεν.	— ε. ὅτι βούλ. ἄν.
4) (objective) εἶπεν· »βούλομαι».	— βούλεται, εἶπεν.	— ε. ὅτι βούλεται.
5) εἶπεν· »βούλομαι».	— ἔβούλοιο, εἶπεν.	— ε. ὅτι ἔβούλοιο.

Ita »die ber. F.» eadem videtur esse atque or. obl.; nam is, qui vult narrat (referit), suo ore transformat, quod ille *εἶπεν*, ut pæne ex narrantis animo cogitatum esse videatur: i. e. narrat: »iste vult, id dicit. Iste voluit, id dixit. Iste velit aut vellet, id dicil aut dixit.»

Nondum tamen formam, quam maxime quærimus, habemus: *εἶπεν ὅτι βούλοιο*. Ad hanc deducendam, si eodem modo atque supra progredimur, ponere necesse est:

¹⁾ p. 33.

εἶπεν »βουλοίμην«. — βούλοιο, εἶπεν. — εἶπεν ὅτι βούλοιο. Sed or. r. non erat βουλοίμην, sed βούλομαι, et βουλοίμην significare necesse esset: «ich möchte wollen». Ergo »die ber. F.« βούλοιο, εἶπεν» proprie vertenda erat: »er möchte wollen, (das) sagte er»; at in usu communi verbis «er wollte, (das) sagte er» respondet. Hoc explicare aliter non possum quam sic: is, qui nunc narrat (der Referirende), non dubitat, quin ille, qui εἶπεν, dixerit «βούλομαι»; normam autem sequens, quam Behagh.¹⁾ laudat: «die Begriffe von Irrealität und Vergangenheit stehen sich psychologisch nahe», quum dicere debeat: «er wollte», dicit «er möchte wollen», quasi in ejus, qui nunc narrat, animo memoria eorum, quæ ille εἶπεν, obscuritate quadam perfusa sit; ad quod accommodata videntur esse quæ Madvigius²⁾ dicit: »Es ist leicht erklärlich, dass versetzung der ganzen aussage in die vergangenheit auch die mittelbarkeit des den hauptsatz ergänzenden nebensatzes und der charakter seines inhalts als bloss vorgestellt für denjenigen, welcher jetzt berichtet, dass etwas ehemals gesagt oder erkannt worden, sich stärker dem bewusstsein aufdrang, während man bei der erwähnung des gegenwärtigen dieses verhältniss nicht bemerkte und nicht grammatisch bezeichnete.« Ex his omnibus concludo, formam βούλοιο non minus quam ἐβούλετο et βούλεται nomine »berichtende Form» dignam esse. Significatio potentialis, quam initio in locutione εἶπεν ὅτι βούλοιο esse oportuit, sensim oblitterata est (substituta forma βούλοιο ἄν), »und der Optativ konnte somit — mit der Zeit zum blossen Zeichen grammatischer Abhängigkeit sich ausbilden»³⁾,⁴⁾.

De expositione "objectiva".

Jam pridem a Madvigio satis probatum est et statutum⁵⁾, nullam esse in narratione post tempora historica inter veram or.

¹⁾ p. 32.

²⁾ Bemerkungen über einige Punkte der griechischen Wortfügungslehre. Göttingen 1848. Pag. 11.

³⁾ Behagh. p. 33.

⁴⁾ Quid Kuehnerus intelligat § 393, 6, non percipio: »Der Optativ bezeichnete daher ursprünglich ohne Zweifel nur eine der Vergangenheit angehörige Vorstellung, d. h. er wurde ursprünglich nur in Nebensätzen gebraucht, welche von einer Zeitform der Vergangenheit abhängen, als ἐπήγγειλεν ὅτι οἱ πολέμοι φύγοιεν.« Erat tamen optativus in usu jam in lingua sanscritica, et quidem in sententiis principalibus (Hauptsätzen), multo ante quam or. obl. exstitit. (Cf. Delbr. p. 25 sqq.)

⁵⁾ Bem. p. 8 sqq.

obl. (quæ vulgo vocatur) et eam formam, quæ objectiva dicitur, talem distinctionem rei certæ et rei incertæ («des wirklichen und des bloss gedachten, des gewissen und des ungewissen») qualem antea sæpe putarunt. Exemplis hoc illustravit et objectivam expos. demonstravit etiam in iis usurpari, quæ prorsus falsa sint ¹⁾) ejusmodi exempla apud Thucydidem quoque sparsim occurunt, ut I, 137, 2 καὶ (Θεμιστοκλῆς) — ἦν γὰρ ἀγνώως τοῖς ἐν τῇ νηὶ — δείσας φράζει τῷ ναυκλήρῳ ὅστις ἐστὶ καὶ δι' αὐτὴν φεύγει, καὶ εἰ μὴ σώσει ἀντιόν, εἶρη εἶρην ὅτι χρήμασι πεισθεὶς ἀντιόν ἄγει. planum est, hoc crimen (ὅτι χρ. πεισθ. ἀντ. ἄγει) fictum esse; tamen indic. ἄγει. Quin sit tamen ulla distinctio, non dubitandum est, sed quænam? Kuehn. disserit de obj. expositione ²⁾): «Der Nebensatz hat dieselbe Tempus- und Modusform, welche der durch ihn ausgedrückte Gedanke in der unabhängigen Rede nach der Anschauung des Subjektes im Hauptsatze haben würde». Nihil est, quod opponam; sed, quum ibid. (4) docet: «Statt des Indikativs im Nebensatze nach einer historischen Zeitform im Hauptsatze — wird der Optativ gebraucht, wenn die Behauptung des Nebensatzes als Gedanke des Subjektes im Hauptsatze ausgesprochen wird», quid hic demonstrat? Nonne prorsus idem in prius genus cadit, ut sententia pendens id significet, quod subjectum verbi regentis cogitaverit? Certe. Nam et in Thuc. I, 51, 2 εἶπον ὅτι νῆες ἐκεῖναι ἐπιπλέουσιν et in II, 13, 1 προηγόρευε (ὁ Περικλῆς) — ὅτι Ἀρχίδαμος μὲν οἱ ξένος εἶη ἐπιπλέουσι et εἶη ad cogitationem subjectorum verborum regentium (εἶπον et προηγόρευε) respiciunt ita, ut æque bene scribi potuerit: ἐπιπλέοιεν et ἐστὶ. Quod ita esse facillime ex locis iis eminet, ubi uterque modus conjunctus est, ut in hoc ipso II, 13, 1 προηγόρευε — ὅτι — εἶη — — καὶ ἀφίησιν, II, 80, 1 λέγοντες ὅτι — — κρατήσουσι καὶ ὁ περίπλους οὐκέτι ἔσοιτο, alibi. Quorsus nos tandem convertamus? Kruegerus docet ³⁾): «Nach einem historischen Tempus, auch dem historischen Præsens, kann statt des Indikativs der Optativ eintreten, wenn der Satz nicht als objective Erscheinung, sondern als subjective Auffassung reflectiert vorzustellen ist». Nescio, num Kr. orationem obliquam ita ortam esse existimaverit, ut modo illustrare conatus sum; sive autem credidit, sive non, hæc ejus verba non multum a meo proposito distare, mox ostendam. Quæ tamen Madv. rejicit ⁴⁾) (pro prima persona verbi regentis, quam M. adhibet, tertiam eli-

¹⁾ p. 9:

²⁾ § 550, 3, b.

³⁾ § 54, 6, 2.

⁴⁾ Bem. p. 8.

go): «Ein gegensatz des subjectiven und des objectiven findet hier (in ἔλεγεν ὅτι ἦξει) ebenso wenig statt als bei λέγει ὅτι ἦξει wo die sprache nur eine form hat;» deinde: «in beiden formen des referats drückt sowohl ὅτι ἦξει als ὅτι ἦξοι den jetzt nur subjectiv vorgestellten inhalt der aussage aus, deren früheres stattfinden objectiv affirmirt wird (ἔλεγεν). Recte «nur vorgestellt in beiden»; sed «subjectiv vorgestellt in beiden»? Videamus quam præbeat distinctionem ipse Madv.¹⁾: «es ist leicht erklärlich, dass bei der versetzung der ganzen aussage in die vergangenheit auch die mittelbarkeit — und der charakter — als bloss vorgestellt für denjenigen, welcher jetzt berichtet — sich stärker dem bewusstsein aufdrang —»; (ideo optativus); deinde: »durch dieses aufgeben (der bezeichnung der abhängigkeit durch den optativ) — tritt der satz mit einer gewissen grösseren unmittelbarkeit auf und wird näher gerückt — und die wahl beruht also auf — der genauen ausprägung der vorstellung bei dem redenden.» Præclare. Hæc autem »unmittelbarkeit» nonne apte nomine »objective (Erscheinung ut Kr., vel) Vorstellung» exprimitur, et illa »mittelbarkeit» nomine »subjective Vorstellung»? Non nego, omnia, quæ cogitentur, proprie »subjectiva» esse, quandoquidem necessariò »subjecto» cuidam cogitanda sunt. Sed accuratius notionem »objectivæ» expositionis inquiramus. (Atque primum hic velim animadvertas usum quendam dicendi, mea sententia, non aptum, qui sæpe in hac re describenda usurpatur. Kuehnerus²⁾): »Die der Vergangenheit angehörigen Thatsachen und Vorstellungen zieht der Redende in lebhafter Auffassung aus der Vergangenheit in seine Gegenwart herüber.» Quod mihi videtur consuetudini cogitandi prorsus repugnare; nam vis memorix in eo, credo, posita est, ut is, qui rem aliquam meminerit, ipse cogitatione ad illam rem regressum se esse fingat, non sane illam rem ad se ipsum progressam, quod, puto, non facile sit). Si quis (designamus eum littera B) alius (A:i) verba (quæ ipse audiverit) oratione recta affert, velut: εἶπεν· »παρά σε ἦξω», quid aliud hoc significat nisi eum, qui nunc narrat, (B:m), repente ad illud tempus (et quodam modo etiam locum), ubi illa verba pronuntiarentur, cogitatione regressum sibi esse videri, ut quasi præsens ea etiam nunc audiat? Ergo quum pæne hominem, qui illud dixit, etiam nunc aspicere sibi videatur, pæne auribus suis rursus illa verba percipere, pæne omnia alia,

¹⁾ p. 11 et 12.

²⁾ § 595, 1.

quæ in illa colloctione præsentia erant, *observare* vel sensibus suis *objecta* habere, nonne hoc genus narrandi, *or. r.*, *κατ' ἐξοχήν* nomine »*objectivæ expositionis*» dignum est? Certe.

Jam vero unum gradum progrediamur! Quum B alii (C:o) illam colloctionem narrat, ita loquitur: *εἶπεν* A *ὅτι παρ' ἐμὲ ἦξει*. Quo modo hanc mutationem verborum A:i explicemus? Ita, credo: quum B illa verba »*παρά σε ἦξω*» ab A:o audisset, statim in ejus ipsius animo hanc formam acceperunt: *παρ' ἐμὲ ἦξει*. i. e. ejus ipsius mens (= »*er selbst als Subject*») A:i verba ita transformavit; hactenus quidem sententia *παρ' ἐμὲ ἦξει* *subjectiva* appellari potest (sicut omnia quæ cogitantur); quamquam quum illa transformatio statim post pronuntiata *παρά σε ἦξω* fieret, i. e. tempus, locus, pæne omnia, quæ ad *παρά σε ἦξω* pertinebant, etiam *παρ' ἐμὲ ἦξει* attingerent, nonne apte hanc formam pæne eodem jure, atque modo *or. r.*, »*objectivam*» vocemus? Certe. Jam apparere credo, quemadmodum *εἶπεν ὅτι παρ' ἐμὲ ἦξει* intelligamus: quum B coram C:o illam colloctionem exponit, sic incipit: *εἶπεν* A — — sed eo ipso temporis momento, quum ad verbum quæ A *εἶπεν* (*παρά σε ἦξω*) repetiturus sit, cogitationem suam interrumpit et in memoriam revocans mutatam illam formam, quam in ejus ipsius mente verba A:i tum excitaverunt, i. e. *παρ' ἐμὲ ἦξει*, eam addit. Ergo *εἶπεν ὅτι . . . παρ' ἐμὲ ἦξει*. Hic igitur planius quod supra proposui demonstratur: *et* verbum regens (*εἶπεν*) *et* sententia pendens (*παρ' ἐμὲ ἦξει*) quasi duæ diversæ res a B:o coram C:o narrantur. Facilius etiam est, quum jam in *or. r.* tertia persona esset, velut Thuc. I, 51, 2 *εἶπον ὅτι νῆες ἐκεῖναι ἐπιπλέουσιν*, ubi, ut etiam Class. animadvertit, pæne *or. r.* cogitari potest: *εἶπον* »*νῆες ἐκ. ἐπιπλέουσιν*». Scriptor igitur narrat primum: *εἶπον* deinde quasi repente ad illud tempus et locum regressus, ut ipse illam exclamationem audiat: *νῆες ἐκ. ἐπ.* Ergo, quum hæc forma loquendi tam prope est ad *or. r.*, nonne apte nomine »*objective Erscheinung*» designatur, ut dicit Kr.? Mihi videtur. — Sequitur tertia forma: *εἶπεν ὅτι παρ' ἐμὲ ἦξοι*. Statim eminet, B:m, quum verba »*παρά σε ἦξω*» audisset, non potuisse in mente sua hoc »*ἦξω*» mutare in *ἦξοι*; i. e. omnia illa, tempus, locus, alia, quæ ad *or. r.* accedebant, non attingunt formam *ἦξοι*. Unum tamen commune est, id dico, quod *ἦξοι*, sicut *ἦξω* et *ἦξει*, a B:o nunc quasi per se positum *narratur*, i. e. B narrat coram C:o primum: *εἶπεν* A; deinde: A *παρ' ἐμὲ ἦξοι*. Quid hic mihi velim, supra ostendi: formæ *ἦξοι* multo magis quam

formæ ἤξει B quasi notam suæ ipsius cogitationis impressit, i. e. pæne obliviscitur, A:m dixisse: ἤξω, et ipse fere *de* A narrat: ἤξοι; i. e. ipsius animus pæne per se adventum A:i excogitat; i. e. »er selbst als Subject« pæne ab initio hanc cogitationem *creat*; ecce »die subjective, reflectierte Auffassung« Kruegeri. Complexi omnia, quæ supra sunt exposita, hæc habemus: 1) (εἶπεν) «πλούσιός εἰμι», vere *objectivum*; 2) (εἶπεν ὅτι) πλ. ἐστὶ, minus quam or. r., sed tamen etiam nunc magnopere *objectivum*; 3) (εἶπεν ὅτι) πλ. εἶη, multo magis *subjectivum*; accedit 4) (εἶπεν ὅτι) πλ. ἦν, maxime *subjectivum*; nam hic B pæne per se ipse narrat: A πλ. ἦν, (at certe hoc) εἶπεν. Animadverteris fortasse, me idem in forua εἶη explicanda dixisse; et sunt hæc quidem inter se nulla alia re disjuncta quam specie dissimilis fidei; i. e. forma εἶη B minus certum, quod εἶπεν. A vel quod ipse de A:o narrat, reddit, quandoquidem initio εἶη potentialem significationem habuit; forma ἦν autem B illud pro certo videtur ponere; commonendum tamen, hanc distinctionem, etsi *initio* esset oportuit, deinde oblitteratam esse, ut in usu communi nihil fere intersit.

Jam vero ad ceteras formas or. obl. græce exprimendi, (*acc. c.*) *inf.* et *participium*, venimus. De origine autem ac natura constructionis »acc. c. inf. quum et multi alii viri doctissimi et C. Albrechtius¹⁾ copiosius disputaverit, qui idem opera aliorum, quibus eadem res tractatur, accurate composuit²⁾, ad eos delego. Ego quidem eandem amplector opinionem quam Albr., Curtium sequens, proponit: accusativus proprie »objectum« est verbi regentis.

De participio v. infra »Constructio participialis«.

Quoniam vim orationis obliquæ universam inspeximus, ad *insignes* quasdam formas Thucydidas transeamus. Neque enim mihi in animo est omnia, quæ ad or. obl. pertinent, inquirere; ex multis sententiis, quæ huc referri possunt tantum *sent. declarativas* (Aussagesätze) et *interrogationes obliquas* elegi; nec vero in his duabus omnia, quæ or. obl. indicant, attingi; nam et quædam jam ante ab aliis tractata sunt, et ea, quæ normas communes sequerentur, supervacaneum mihi videbatur afferre; et ex iis, quæ majoris momenti erant, negationes et pronomina omisi, quippe quæ singulari commentatione digna mihi esse viderentur. Quas autem partes tractaverim infra apparebit.

¹⁾ De Acc. c. inf. conjuncti origine et usu Homericò (v. Curtii «Studien», tom. IV).

²⁾ p. 57 et 58.

Insignia verba regentia.

1) Simplici significatione.

A) Cum sentiētiis declarativis.

a) Cum Infinitivo aut Acc. c. Inf.:

(Omitto communia illa: λέγειν, φάναι, νομίζειν, ἡγεῖσθαι, similia, quæ fere omnia Theod. Forssmannus collegit¹).

α) Verba:

I, 95, 5 ἀπολύεται μὴ ἀδικεῖν.

I, 116, 1 αἱ νῆες — περιαγγέλλουσαι βοηθεῖν.

(Frequens; ita pleraque verba dicendi, λέγω, εἶπον, φράζω, κηρύσσω, alia, duplicem habent significationem: 1) narrandi, 2) jubendi. Sic etiam ἀποκρίνεσθαι: IV, 99 ἀπεκρίναντο — ἀποφάρεσθαι —.) I, 132, 5 (ὁ ἄγγελος ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς) αὐτὸν εὖρεν ἐγγεγραμμένον κτείνειν. (»ἐγγεγρ. ist mascul. in persönl. Constr. zu αὐτὸν, worauf der Inf. act. κτείνειν — sich aus dem in ἐγγράφειν liegenden κελύειν erklärt» Cl.).

III, 36, 1 παρεχόμενον — ἀπάξειν. (= ὑπισχνούμενον.)

III, 40, 2 διαμάχομαι μὴ μεταγνώσθαι ὑμᾶς.

III, 68, 1 προείχοντο αὐτοῖς — εἶναι. (= προεβάλλοντο, Sch.)

III, 109, 2 σπένδονται Μαντινεῦσι — ἀποχωρεῖν (τούτους).

IV, 106, 1 τὸ κήρυγμα — δίκαιον εἶναι ἐλάμβανον.

(Kr. ex. deterioribus edd. frequentius ὑπελάμβανον.)

VII, 83, 2 ἐπικηρυκεύεται — εἶναι εἰσιμὸς.

VIII, 48, 1 ὑποτείνοντος αὐτοῦ ποιήσειν. (= ὑπισχνουμένου).

VIII, 67, 2 ἐσήνεγκαν (sc. γνώμην) — εἶναι —.

VIII, 75, 2 ὥρκωσαν πάντας — ἢ μὴν δημοκρατήσεσθαι.

¹) In commentatione: De infinitivi temporum usu Thucydideo (v. Curtii Studiensis tom. VI).

β) Locutiones, ex substantivo et verbo compositæ:

- I, 62, 3 ἦν δὲ ἡ γνώμη τοῦ Ἀριστέως (c. inf. ac deinde acc. c. inf., mutato subjecto).
- I, 79, 2 ἐπὶ τὸ αὐτὸ αἰ γνῶμαι ἔφερον, ἀδικεῖν τε τοὺς Ἀθ.— (Ex via translatum, Cl.)
- I, 140, 1 τῆς μὲν γνώμης — τῆς αὐτῆς ἔχομαι μὴ εἶκειν (imper. = οὐ δεῖ εἶκειν). Sim. V, 49, 5 τοῦ αὐτοῦ λόγον εἶχοντο — μὴ ἄν πεισθῆναι (explic.).
- VII, 72, 3 γνώμην ἐποιεῖτο, πληρώσαντας — βιάσασθαι.
- I, 96, 1. πρόσχημα γὰρ ἦν ἀμύνασθαι. (= πρόφασις.) V, 30, 2 πρόσχημα δὲ ποιούμενοι τοὺς ἐπὶ Θράκης μὴ προδώσειν. (Kr. τοὺς ἐπὶ Θ. proleptice cum pr. ποι. conjungit; æque bene, credo, pro objecto verbi προδώσειν accipi potest.)
- I, 103 ἦν χρηστήριον — τὸν ἰκέτην — ἀφιέναι. [Pariter atque ἀνεῖλεν. Aliter I, 118, 3 ὁ δὲ (θεὸς) ἀνεῖλεν — νίκην ἔσσεσθαι.]
- I, 132, 1 ὑποψίας — παρεῖχε — μὴ — βούλεσθαι εἶναι.
- II, 11, 3 ἀσφάλεια — εἶναι, μὴ ἄν ἐλθεῖν τοὺς ἐναντίους.
- II, 84, 1 δόκησιν παρέχοντες — ἐμβαλεῖν.
- III, 36, 4 ἦν — ἀναλογισμός, ὧμὸν τὸ βούλευμα ἐγνώσθαι.
- III, 67, 3 ὑμῶν ἰκετεῖαν ποιοῦνται τούσδε τιμωρήσασθαι.
- IV, 12, 3 ἐπὶ πολὺ γὰρ ἐποίει τῆς δόξης — τοῖς μὲν ἠπειρώταις — εἶναι, — τοῖς δὲ θαλασσίοις.
- (Classenium credo rectius quam K. et Popp. h. l. vertere: »der vorherrschende Ruf neigte sich für diese dahin, für den Landkrieg den Vorzug zu haben u. s. w.»; i. e. fere = plerumque existimabatur etc..)
- IV, 51 ποιησάμενοι πρὸς Ἀθην. πίστεις καὶ βεβαιότητα — μηδὲν περὶ σφᾶς — βουλεύσειν. (Apte, opinor, Cl. »s. v. a. ὡς βεβαιοτάτους πίστεις«.)
- VI, 52 τὰ ὄρκια εἶναι — δέχεσθαι (= ὄρκίοις δεδογμένον).
- VII, 82, 1 κήρυγμα ποιοῦνται — εἴ τις βούλεται — ἀπιέναι.

γ) Substantiva sola:

- I, 2, 6 τοῦ λόγου (= Behauptung) — τὰ ἄλλα μὴ ὁμοίως αὐξήσθαι (secundum Ullrichium).

- I, 87, 6 ἡ δὲ διαγνώμη αἴτη — τοῦ τὰς σπονδὰς λελυῖσθαι (c. præpos. Cf. I, 134, 1 πολλὰ — ἔχω ἐς ἐλπίδα τοῦ περιέσθαι (= ἡμᾶς περιέσ. ¹)).
- II, 12, 2 Περικλέους γνώμη — κήρυκα μὴ προσδέχεσθαι.
- III, 40, 1 ὡς ξυγγνώμην ἀμαρτεῖν ἀνθρώπινως λήψονται («dass sie die nachsichtige Beurtheilung, sie hätten menschlich gefehlt, erlangen würden», Cl.; potest igitur ξυγγ. ad verba »prægnantia» referri).
- III, 58, 3 ὁ δὲ νόμος τοῖς Ἕλλησι μὴ κτείνειν τούτους.
(Ad νόμος tamen suppl. ἐστί. Cf. III, 56, 2 κατὰ τὴν πᾶσι νόμον καθεστῶτα — ὄσιον εἶναι ἀμύνασθαι. IV, 97, 3 πᾶσι γὰρ εἶναι καθεστηκός, ἴοντας — ὀπέχεσθαι.)
- III, 66, 3 μὴ κτείνειν — ὑπόσχεσιν.
- IV, 55, 2 τῆς δοκῆσεώς τι πράξιν ²).

Dignus qui commemoretur, usus est particulæ ὥστε, quam sæpissime Thuc. usurpat, ubi non minus solus inf. scribi potuit. Sic. V, 17, 2 ἀλλήλοις ξυνεχωρεῖτο ὥστε — εἰρήνην ποιεῖσθαι. Ibid. ψηφισαμένων — ὥστε καταλύεσθαι. VIII, 79, 1 δόξαν αὐτοῖς — ὥστε ναυμαχεῖν. VIII, 47, 2 προσπέμπαντος λόγους — ὥστε μνησθῆναι. V, 37, 1 ἐπεσταλμένος — ὥστε ἀπαγγεῖλαι. Sic præsertim post πείθειν. Post substantiva: I, 120, 2 οὐχὶ διδαχῆς δέονται ὥστε γυλάξασθαι (cf. VIII, 45, 3 ἐδίδασκον ὥστε — πείσαι). VIII, 45, 1 ἀγικομένης ἐπιστολῆς — ὥστ' ἀποκτείνειν.

δ) Adjectiva:

- I, 140, 5 σαφὲς ἂν καταστήσαιτε αὐτοῖς — προσφέρεσθαι («verständlich einschärfen», Cl.).
- I, 141, 5 τὸ μὲν πιστὸν ἔχοντες — κἂν περιγενέσθαι, τὸ δὲ οὐ βέβαιον (ἔχοντες) μὴ οὐ προαναλώσειν (v. Cl.).
- III, 11, 1 βεβαιότεροι ἂν ἡμῖν ἦσαν μηδὲν νεωτεριεῖν. (Constr. person. Cf. III, 13, 1 (ἡμεῖς) σαφεῖς — γινῶναι, ὡς εἰκότως ἐδράσαμεν.)
- III, 30, 2 ἀνέλπιστοι ἐπιγενέσθαι ἂν τινα σφίσι. (H. l. ἀνελπ. cum activa signif. Alibi pass.: VII, 71, 7 τοῖς Ἀθηναίοις

¹) Cf. Forssm. p. 79 sq.

²) Cf. collectionem annotationum grammaticarum »Grammatisches Regeltier«, editioni Kruegeri subjunctam, ubi sub »Infinitivus» et horum nonnulla et alia affert.

ἀνέλπιστον ἦν — σωθήσεσθαι. Cf. III, 46, 1 ἀνέλπιστον καταστήσαι — ὡς —. Item alibi.)

b) Cum ὅτι aut ὡς.

(Thucydidem eadem communia verba cum ὅτι et ὡς conjuncta usurpare quæ plerique scriptores, in promptu est; quæ quum facile apud grammaticos inveniantur¹), hic tantum locutiones, ubi substantivum aut solum aut cum verbo conjunctum his particulis excipitur, afferam.)

I, 27, 1 ἦλθον ἄγγελοι ὅτι πολιορκουῦνται.

(Bétant ἄγγ. vertit: »res, quæ nuntiatur», caute tamen addens: »nisi ibi ἄγγελοι sunt ἀγγέλλοντες.» Et signif. quidem ἄγγ. homines; partic. verbi dicendi intelligendum est. Omittunt locum plerumque editores.)

I, 127, 2 ἠλπίζον — διαβολὴν οἴσειν αὐτῶ — ὡς — ἔσται.

I, 132, 5 κατὰ ἐνθύμησίν τινα, ὅτι οὐδείς πω — ἀφίκετο.

I, 140, 4 μηδ' ἐν ὑμῖν αὐτοῖς αἰτίαν ὑπολίπησθε ὡς — ἐπολεμήσατε.

V, 16, 1 (ἐβούλετο) καταλιπεῖν ὄνομα ὡς — διεγένετο.

VI, 33, 6 ἐπὶ τῷ ὀνόματι ὡς — ἦει.

V, 29, 2 ἡ — Πελοπόννησος ἐς θροῦν καθίστατο, ὡς — ποιητέον —.

V, 42, 1 ἐπὶ προφάσει ὡς ἦσάν ποτε —.

V, 89 μετ' ὀνομάτων καλῶν ὡς — ἄρχομεν.

VI, 86, 1 πρῶσειοντες φόβον — ὅτι — κινδυνεύσομεν.

VIII, 2, 2 ὑπολείπειν λόγον αὐτοῖς ὡς — οἰοί τ' ἔσονται.

(»Die Möglichkeit der Behauptung einräumen» Kr.)

VIII, 33, 3 ἐλθούσης ἐπιστολῆς ὡς — ἤκουσιν. VIII, 51, 2 ἐπιστολαὶ ἤκον — ὅτι —. VIII, 50, 2 πέμπει — ἐπιστείλας, ὅτι — φθείρει. Kr. apte suspic. ἐπιστολάς.)

VIII, 92, 11 ἦν — ἡ παράκλησις, ὡς χρῆ —.

Similia sparsim.

B) Cum interrogationibus obliquis:

(Omissis vulgaribus illis ἐρωτᾶν, ἀπορεῖν, εἰδέναι, sim., locutiones, quibus substantivum adest, enumerabo.)

¹) Cf. præcipue Kuehn. § 550.

I, 119 ψῆφον — ἐπαγαγεῖν, εἰ χρη —.

I, 136, 2 κατὰ πύστιν ἢ χωροίη («gemäss der Erkundigung, wo —», Kr.).

(II, 5, 6 λόγων πρώτον γενομένων ἦν τι συμβαίνωσιν. ἦν = num, Cl.; incertum.)

II, 20, 3 πείραν ἐποιεῖτο — εἰ ἐπεξίασιν. (Cf. sub »Prægnantia verba» locos illos, ubi partic. περιώμενος supplendum est.)

III, 68, 1 τὸ ἐπερώτημα — εἴ τι — πεπόνθασι.

VIII, 50, 4 πέμπει γράμματα — οἶα θέδρακε (quasi medium locum inter relat. et interrog. tenens).

VIII, 95, 4 σημειτον — ὅποτε χρη —.

Quædam locutiones laxo vinculo cum sent. interrog. conjunctæ sunt, ut necesse sit interpositum quoddam enuntiatum supplere; sic pæne prægnantia.

IV, 60, 1 ἡ ξύνοδος ἔσται — εἰ — δυνασόμεθα —. (Suppl. ferre: ὅπως βουλευσόμεθα.)

VI, 34, 6 κατασκοπαῖς χρωμένους ὅποσοι τ' ἔσμέν. (Suppl.: ὅπως εἰδῶσιν.) VIII, 6, 4 κατάσκοπον — πέμπσαντες — εἰ —. VIII, 100, 2 σκοποῦς — κατεστήσατο — εἰ ἄρα ποιηνοῖντο —.

VI, 8, 3 ἐκκλησία — ἐγίγνετο, καθ' ὃ τι χρη —. Item VI, 9, 1 ἐκκλησία — ξυνελέγη, καθ' ὃ τι χρη —.

Animadv. V, 76, 3 ἀγικνεῖται — δύο λόγῳ φέρων —, τὸν μὲν καθ' ὃ τι εἰ βούλονται πολεμεῖν, τὸν δ' ὡς εἰ εἰρήνην ἄγειν. (Cf. »Ellipsis».)

2) Prægnanti significatione.

Non raro ea verba, a quibus or. obl. pendet, non modo eam notionem continent, quæ vulgo iis tribuitur, sed etiam aliam, quæ cujus sit generis nisi ex ipsa sententia cujusque loci perspicî non potest. Sic:

A) Cum sententiis declarativis.

a) Cum infinitivo:

I, 25, 4 πολὺν προέχειν — ἐπαιρόμενοι (proprie: superbia inflati; h. l. superbe gloriantes).

- I, 28, 1 sq. ἐκέλευον — —· εἰ δέ τι ἀντιποιοῦνται, δίκας ἢ θελον δοῦναι — —· ἢ θελον δὲ — ἐπιτρέψαι. πόλεμον δὲ οὐκ εἴων ποιεῖν· — —. (ἢ θελον bis = ἔφασαν ἐθέλειν. οὐκ εἴων = οὐκ ἔφασαν δεῖν, vulg. pro ἔφασαν οὐδ. Ita sæpe οὐκ εἶαν: I, 127, 2 οὐκ εἶα ὑπέειπεν. I, 133 οὐκ ἐῶντος ὀργίζεσθαι¹.) Ut h. l. ἐθέλειν, sic βούλεσθαι VIII, 29, 1: ὁ Τισσαφ. — ἐς δραχμὴν — διέδωκε, τοῦ δὲ λοιποῦ χρόνου ἐβούλετο τριῶβλον δίδοναι, ἕως ἂν βασιλέα ἐπέρηται. (= ἔφη βούλεσθαι.) Item ἐτοῖμον εἶναι: VI, 29, 1 ἀπελογεῖτο καὶ ἐτοῖμος ἦν πρὶν ἐκπλεῖν κρίνεσθαι (= ἔφη ἐτοῖμος εἶναι). IV, 28, 2. 83, 3. Alibi. Item VIII, 99, 1 ἐπεκαλεῖτο αὐτοὺς καὶ ἦν πρόθυμος — ἀποστῆσαι.
- I, 44, 1 μετέγνωσαν — ξυμμαχίαν μὲν μὴ ποιήσασθαι —. (= τὴν γνώμην μεταβαλόντες ἔγνωσαν, Cl.).
- I, 107, 3 — αὐτοὺς — εἰ βούλοιντο περαιοῦσθαι, Ἀθηναῖοι ἔμελλον κωλύσειν (= εἰκὸς ἦν Ἀθηναίους κωλύσειν = »es war zu erwarten, dass —» Cl.²). Sic non raro: IV, 32, 3. 66, 4. Alibi.)
- I, 136, 4 οὐκ ἀξιοῖ — φεύγοντα τιμωρησασθαι. (H. l., sicut sæpe, = οὐ φησι ἀξίον εἶναι, v. Bétant. Cf. supra οὐκ εἶαν.)
- II, 5, 1 οἱ δὲ ἄλλοι — οὐς. ἔδει — παραγενέσθαι —, εἴ τι ἄρα μὴ προχωροίη. (ἔδει = εἴρητο δεῖν vel simile. Sic III, 92, 7. 95, 3. Alibi. V. Bétant.)
- II, 11, 2 ἡ γὰρ Ἑλλάς —, εὐνοίαν ἔχουσα — πράξαι ἡμᾶς —. (= δι' εὐνοίαν ἐλπίζουσα, Cl.)
- II, 24, 1 ἦν δέ τις εἶπη ἢ ἐπιψηφίσῃ κινεῖν τὰ χρήματα —, θάνατον ζημίαν ἐπέθεντο (= ἐψηφίσαντο εἶναι vel ἔσσεσθαι). Ibid. τριήρεις — ἑκατὸν. ἑξαίρετους ἐποίησαντο κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἕκαστον. (= ἑξαιρεῖσθαι ἐψηφίσαντο.)
- III, 42, 1 μεμφομένους μὴ — βουλευέσθαι. (= ξὺν λαιδορίᾳ ἀξιοῦντες.)
- III, 43, 1 ἦν τις καὶ ὑποπτεύηται κέρδους μὲν ἕνεκα τὰ βέλτιστα δ' ὁμῶς λέγειν (= ἦν τις νομίζεται τὰ βέλτιστα λέγειν, ὑποπτεύηται δ' ὁμῶς τοῦτο κέρδους ἕν. ποιεῖν).
- III, 64, 2 μὴ προφέρετε τὴν — ξυνωμοσίαν, ὡς χρὴ ἀπ' αὐτῆς νῦν σωῖεσθαι. (= μὴ λέγετε προφέροντες.)

¹) Omnia collecta apud Bétant.

²) Cf. Kr. Gr. § 53, 8, 3.

- III, 83, 4 καταφρονοῦντες κἄν προαισθῆσθαι. (= καταφρο-
νήσει νομίζοντες.)
- IV, 27, 5 ἐς Νικίαν — ἀπεσήμαινεν — ῥάδιον εἶναι —. (= ἀποσκώπτων ἐδήλου, Sch.)
- V, 30, 1 ἤτιῶντο — εἰ Ἀργείοις σφῶν ἀποστάντες ξύμμαχοι
ἔσονται. (= ἀδίκως αὐτοὺς πράξειν ἔφασαν, εἰ —.)
- V, 59, 5 Ἄγιδι διελεγέσθην μὴ ποιεῖν μάχην. (= διαλεγομένῳ
παρηγείτην vel. sim.)
- VIII, 63, 4 ἐσκέψαντο Ἀλκιβιάδην μὲν — ἔαν —. (= σκεψάμε-
νοι ἐψηφίσαντο.)
- VIII, 73, 5 ἕνα ἕκαστον μειήεσαν μὴ ἐπιτρέπειν. (= μετιόντες
ἔπειθον. Cf. III, 70, 1 ἔπρασσον — ἕκαστον — μετιόν-
τες, ὅπως —.)

Jam vero substantiva quaedam:

- II, 54, 3 ἐγένετο — ἔρις τοῖς ἀνθρώποις μὴ λοιμὸν ὠνομάσθαι
— ἀλλὰ λιμόν. (= ἐρίζοντες ἔλεγον vel sim.)
- V, 42, 1 ἦσαν — ὄρκοι — μηδετέρους οἰκεῖν τὸ χωρίον. (= ὄρκοις δεδομένον ἦν.)

Prægnans significatio quodam modo etiam iis locis inesse dici
potest, ubi verbum quoddam dicendi dupliciter accipiendum est,
velut:

- I, 26, 5 προεῖπον — τὸν βουλόμενον — ἀπιέναι εἰ δὲ μὴ, ὡς
πολεμίοις χρήσεσθαι. [προεῖπον = 1) εἶπον ἐξεῖναι αὐτ
παρήγουν, 2) ἠπειλήσαν.] Item I, 131, 1 οἱ ἔφοροι —
εἶπον τοῦ κήρυκος μὴ λείπεσθαι, εἰ δὲ μὴ, πόλεμον αὐτῷ
Σπαρτιάταις προαγορεύειν. [= 1) ἐκέλευσαν, 2) ἀπήγγειλαν
vel sim.] V, 112, 3 προκαλούμεθα δὲ ὑμᾶς φίλοι μὲν
εἶναι —, καὶ ἐκ τῆς ἡμῶν ἀποχωρῆσαι. [= παρέχομεν
ἡμᾶς αὐτοὺς φ. μ. ε. καὶ προκαλ. (= παραινῶμεν) ὑμᾶς
ἐκ κ. τ. λ.] Cf. quosdam locos, ubi ὅτι c. v. finito exci-
pitur infinitivo. II, 13, 1 προηγόρευε — ὅτι — εἶη —
— — καὶ μηδεμίαν οἱ ὑποψίαν — γίνεσθαι. (In προηγ.
etiam signif. ἐκέλευσεν, aut hoc ex προηγ. supplendum.)
Item III, 71, 1 εἶπον ὅτι — εἶη —, τό τε λοιπὸν μηδε-
τέρους δέχεσθαι VI, 50, 4 — κηρύξαι — ὅτι — ἤκουσι
— τοῖς οὖν ὄντας — ἀπιέναι. (κελεύειν in κηρ.; non, ut
Cl., ex προὔπεμψαν suppl.)

b) Cum ὅτι et ὡς.

Raro. I, 67, 1 *κατεβόων* — *τῶν Ἀθηναίων ὅτι λευκότες εἶεν* —. (= *βοῶντες κατηγοροῦν*, Kr.) Huc fortasse etiam II, 41, 3 *καὶ μόνη* (*ἡμῶν ἢ πόλις*) *οὔτε τῷ πολέμῳ* — *ἀγανάκτησιν ἔχει ὑφ' οἷων κακοπαθεῖ, οὔτε τῷ ὑπηκόῳ κατάμεμψιν ὡς οὐχ ὑπ' ἀξίων ἄρχεται.* (*ἀγαν.* = *causam cum indignatione dicendi*: »*ὑπὸ τοιούτων κακοπαθεῶ*»; *καταμ.* = *causam increpandi.*)

B) Cum interrogationibus obliquis.

I, 40, 6 *δίχα ἐψηφισμένων, εἰ χρῆ* — *ἀμύνειν* (= *in utramque partem suffragia ferentibus, sc. quum rogaretur, num* —).

IV, 28, 1 — *τῶν τε Ἀθηναίων τι ὑποθορυβησάντων ἐς τὸν Κλέωνα, ὅτι οὐ καὶ νῦν πλεῖ.* (= *μετὰ θορύβου εἰπόντων*, Sch.; *veri similis ἐρωτώντων*, ut Kr. »*warum nicht.*»)

VI, 63, 3 *ἐφύβριζον ἄλλα τε καὶ εἰ* — *ἤκοιεν.* (= *ἐφρυβρίζοντες ἡρώτων.*)

VI, 30, 2 *μετὰ* — *ὀλοφυρμῶν* —, *εἴ ποτε ὄψοιντο* —. (In ὀλοφ. inest *θαυμάζοντες* vel sim..)

Huc quodam modo pertinet usus quidam interrogationem obliquam, ab *εἰ* aut *ἤν* incipientem, ad præcedens verbum regens adjungendi ita, ut necesse sit partic. *πειρώμενος* vel sim. cogitatione ut vinculum infercire ¹⁾. I, 58, 1 *πέμψαντες πρέσβεις* — *εἴ πως πείσειαν.* II, 12, 1 — *ἀποστέλλει* —, *εἴτε ἄρα μᾶλλον ἐνδοτεν* —. II, 67, 1 *πορευόμενοι* —, *εἴ πως πείσειαν.* Sic sæpissime *εἴ πως*: II, 77, 2. III, 4, 4. 45, 3. IV, 11, 3. 37, 1. 58, 1. 107, 2. V, 4, 5. 37, 2. *ἐς λόγους ἦλθον εἴ πως* —. VI, 75, 3. VIII, 42, 1. In III, 45 et IV, 107 præes. optativi; in aliis aor. opt..

¹⁾ Cf. Kr. § 65, 1, 10 et Kuehn. § 587, 21, Anm. 27: ex tribus autem exemplis, quæ Kuehn. a Thuc. mutuatur, unum solum huc pertinet: I, 58, 1; nam in I, 27, 2, *ἰδεήθησαν* — *ναυσὶ σφᾶς συμπροπέμψειν εἰ ἄρα κωλύονται ὑπὸ Κερκυραίων*, particula *εἰ* conditionalis est, subaudita fere sententia: *ὅπως σφίσι ἀμύνοιεν* vel sim.; atque etiam in III, 20, 1, *ἐπιβουλεύουσιν* — *ἐπερβῆναι τὰ τεῖχη* — *ἤν δύνωνται βιάσασθαι*, veri similis est *ἤν* = »*wenn*».

Verbum regens subaudiendum.

Notum est, sæpe enuntiatum, quod dictum aut sententiam alicujus contineat, ad superiora sine conspicuo vinculo adjungi; omitto quod in continuata or. obl. plerumque accidit, ut compluria enuntiatia ad idem verbum dicendi aut sentiendi referantur; quod verbum tamen tum sine perspicua causa, tum sonus gratia aut ad ambiguitatem evitandam, sparsim repetitur aut simili quodam mutatur. Interdum autem ad infinitivum non præcedens verbum, sed ex eo aliud cognatæ significationis intelligendum est: ¹⁾

II, 71, 2 Πανσανίας — — ἀπεδίδον Πλαταιεῦσι γῆν — ἔχοντας — οἰκεῖν, στρατεῦσαι τε μηδένα — ἐπ' αὐτοὺς — εἰ δὲ μή, ἀμύνειν τοὺς — ξυμμάχους. (Kr., Ppm sequens, supplet ἐδίδον; Cl. ὑπέσχετο. Aptā videtur locutio significatione »statuendi« ut προείπεν vel simile.)

III, 31, 1 παρήνουν — καταλαβεῖν — —, ἐλπίδα δ' εἶναι (sc. ἔγασαν ex παρήν.) Cf. V, 36, 1. Item suppl. ἔφη aut ἔγασαν in V, 37, 2 ἐς λόγους ἦλθον — νομίζειν γὰρ ἂν — V, 63, 3 παρηγεῖτο (deprecatus est) — ἔργω γὰρ — ἑύσεσθαι —. VI, 72, 3 οὐκ εἶα — ἐνδιδόναι τὴν μὲν γὰρ γνώμην — οὐχ ἠρσῆσθαι —. VIII, 48, 1 ὑποτείνοντος αὐτοῦ — ποιήσειν — οὕτω γὰρ ἂν πιστεῦσαι —. VIII, 63, 4 ἐσκέψαντο Ἀλκιβιάδην μὲν — εἶαν — καὶ γὰρ οὐκ — εἶναι —.

VII, 32, 1 πέμπει — ὅπως μὴ — ἄλλη γὰρ αὐτοὺς οὐδὲ περιράσειν (sc. ἐνόμιζε). Item suppl. v. νομίζειν in IV, 9, 3 οὔτε — ἐλπίζοντες — κρατηθήσεσθαι οὐκ — ἐτείχιζον, ἐκείνοις τε βιαζομένοις — ἀλώσιμον τὸ χωρίον γίγνεσθαι. (Kr. γίγνεσθαι hängt von ἐλπίζοντες ab: erwartend, dass — der Platz erobert werden könne». Aptius Cl. »forcirten aber die Feinde —, so sei der Punkt doch unhaltbar». Ergo tantum κρατηθ. ab ἐλπ. pendet, ut futurum; γίγν. primo quoque tempore fieri poterat: persuasum habebant ἄλ. — γίγν. Item IV, 24, 4 εἰ γὰρ κρατήσειαν —, τὸ ῥήγιον ἠλπίζον — χειρώσασθαι, καὶ ἤδη σφῶν ἰσχυρὰ τὰ πράγματα γίγνεσθαι. Tantum χειρ. objectum spei erat; γί-

¹⁾ Quum Kr. pleraque eorum, quæ huc pertinent, in »Gramm. Reg.» sub »Ergänzung» collegit, hic tantum ea, quæ ibi non vidi, afferō.

γενεσθαι ex eo pæne necesse erat proficisci: »in und mit dem Siege sei ihre Stellung —«. Non apte igitur Kr. γίγν. ἄν. Item II, 53, 4 τῶν δὲ ἁμαρτημάτων οὐδεὶς ἐλπίζων — τὴν τιμωρίαν ἀντιδοῦναι, πολὺ δὲ μείζω τὴν ἤδη κατεψηφισμένην σφῶν ἐπικρεμασθῆναι. (Kr. et Cl. tacent; Boehm. animadv., ad ἐπικρεμ. ex. οὐδεὶς ἐλπ. intelligendum esse πάντες ἡγούμενοι. Recte; nam tantum ἀντιδ. ad futurum spectat, ἐπικρ. ad præsens.)

Prorsus idem verbum repetendum est VIII, 86, 4 δοκεῖ Ἀλκιβιάδης — ὠφελῆσαι ὠρμημένων γὰρ — κωλυτῆς γενέσθαι (sc. δοκεῖ). Cf. III, 65, 1 ἃ δὲ — φατε ἀδικηθῆναι —, παρανόμως γὰρ ἐλθεῖν ἡμᾶς —. γὰρ = »nämlich»¹⁾.

Prolepsis.

Non raro subjectum (aut alia notio) enuntiati pendentis in principalem sententiam insertur, quod nomine »Prolepsis» aut »Anticipatio» affici notum est²⁾:

A) Cum sent. declar.

a) Cum infin.

III, 45, 1 καταγνοῦς ἑαυτοῦ μὴ περιέσεσθαι. — Cum præpositione: V, 63, 2 περὶ Ὀρχομένου ἡγγέλλετο ἐαλωκέναί. [Cf. III, 39, 7 τίνα οἴσεσθε ὄντινα οὐ — ἀποστήσεσθαι, et ibid. 46, 2 τίνα οἴσεσθε ἦντινα οὐκ ἂν — παρασκευάσασθαι, ubi τίνα ὄν(ῆν)τινα quasi unum verbum efficiunt³⁾].

b) Cum ὅτι et ὡς.

I, 68, 2 τῶν λεγόντων — ὑπενοεῖτε, ὡς — λέγουσιν —.

I, 67, 1 κατεβόων — τῶν Ἀθηναίων ὅτι — ἀδικοῖεν.

IV, 122, 3 Σκιωναίους δὲ αἰσθόμενος — ὅτι — ὀφειστήκοιεν.

¹⁾ De repetitione ejusdem verbi dissimilis personæ, numeri, modi, v. Kr. »Gr. Reg.» sub »Ergänz.».

²⁾ Cf. Kr. § 61, 6 et »Gramm. Reg.», ubi sub »Anticipation» ceteros locos hujusmodi enumeravit.

³⁾ Cf. Kr. § 51, 10, 11.

Interdum non facile est dijudicare, utrum constructione an tantum loco prolepsis exstet: III, 38, 2 τὸ πᾶν δοκοῦν ἀνταποφῆναι ὡς οὐκ ἔγνωσθαι, ubi τὸ-δοκοῦν aut objectum verbi ἀνταποφ. aut præpositum subj. verbi ἔγνωσθαι. Huc refert Pr. etiam III, 37, 1 ἔγνω δὲ δημοκρατίαν ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν ἑτέρων ἄρχειν, ut δημοκ. subj. esset verbi ἄρχειν; credibilis tamen, veram esse prolepsin. — Cum præpos.: IV, 27, 1 πυνθανόμενοι περὶ τῆς στρατιᾶς ὅτι ταλαιπωρεῖται.

Aliud vocabulum atque subj. proleptice posita: V, 16, 1 Πλειστοάναξ — αἰεὶ προβαλλόμενος — ὡς διὰ τὴν ἐκείνου κάθοδον — ταῦτα ξυμβαίνοι. (Pers. constr. pro: προέβαλλον — ὡς δὲ τ. Πλειστοάνακτος —.)

B) Cum interrog. obl.

I, 82, 6 πόλεμον — ὅν οὐχ ὑπάρχει εἰδέναι καθ' ὃ τι χωρήσει.

I, 87 οὐκ ἔφη διαγιγνώσκειν τὴν βοήν ὁποτέρᾳ μείζων.

V, 7, 4 ἐθεῖτο — τὴν θεῖσιν τῆς πόλεως — ὡς ἔχοι. — Cum præpos.: IV, 59, 2 περὶ μὲν τοῦ πολεμεῖν ὡς χαλεπόν, — εἰ ἂν τις — μακρηγορή; VI, 6, 3 περὶ — τῶν χρημάτων σκευομένους εἰ ὑπάρχει.

Incertum an tantum positione: III, 38, 4 — τὰ μὲν μέλλοντα ἔργα σκοποῦντες ὡς δυνατὰ γίνεσθαι. VI, 16, 6 τὰ δημόσια σκοπεῖτε εἰ τοῦ χειρόν μεταχειρίζω.

De ὅτι et ὡς particulis.

Vulgo distinctionem quandam particularum ὅτι et ὡς significationum grammatici ponunt ita, ut dicant, quod pro certo affirmandum sit, particula ὅτι induci, ὡς autem ea, quæ minus certa sint, inferre¹⁾. Quæ distinctio etiamsi omnino valeat, non pauci tamen loci inveniuntur, qui ab hac norma abhorreant. Atque animadvertendum est, sæpe, utra sit eligenda, non ex præcedente verbo aut locutione pendere, sed (post ea verba, quæ incertam habeant significationem) ex ea notione, quæ ipso pendente enun-

¹⁾ Cf. Kr. § 65, 1, 4. Kuehn. § 550, 1, ann. 1. Madv. Græsk Ordspøningslære, ed. 2, § 159, ann. 3.

tiato exprimatur. (Non prorsus recte, opinor, docet Madv. »efter Yttringsverber uden nogen Bibetydning staar næsten altid Acc. c. Inf. eller *ὅτι*»; nam hujusmodi verbum est exempli gratia λέγειν, quod sæpe, quum simplicem notionem »narrandi» habeat, sine discrimine cum *ὅτι* vel cum *ὡς* conjungitur; quæ quum ita sint, in talibus sententiis ratio particulæ eligendæ, si quidem est, non in verbo regente sed in pendentis enuntiati notione quærenda est.) Confirmari videtur illa distinctio hujusmodi locis: II, 48, 2 ἐλέχθη ὑπ' αὐτῶν ὡς οἱ Πελοποννήσιοι φάρμακα ἐσβεβλήκοιεν ἐς τὰ φρέατα, quod crimen falsum erat. Item III, 24, 3 οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως Πλαταιῆς τῶν μὲν γεγενημένων εἰδότες οὐδέν, τῶν δὲ ἀποτραπομένων σφίσι ἀπαγγειλάτων ὡς οὐδέν περίεστι — —; etiam hoc falsum. VI, 52, 1 ἐσηγγέλλετο δὲ αὐτοῖς ἐκ τε Καμαρίνης ὡς; εἰ ἔλθοιεν, προσχωροῖεν ἄν, καὶ ὅτι Συρακόσιοι πληροῦσι ναυτικόν· prius credible sed incertum, posterius certum. Nescio an etiam I, 32, 1 δίκαιον — τοὺς — ἤκοντας παρὰ τοὺς πέλας, ἐπικουρίας — δεησομένους, ἀναδιδάξαι πρῶτον, μάλιστα μὲν ὡς καὶ ξύμφορα δέονται, εἰ δὲ μή, ὅτι γε οὐκ ἐπιζήμια, ἔπειτα δὲ ὡς καὶ τὴν χάριν βέβαιον ἔξουσιν. Quin h. l. causa quædam sit mutationis particulæ, non dubitandum est, sed quænam? Credideris forsitan, *ὅτι* sonus gratia inter duo *ὡς* insertum esse, i. e. ut molesta repetitio triplex ejusdem vocis evitaretur? Non plane abnego. Aliter tamen esse potest. Atque quum ἀναδιδάξαι ante omnia membra idem significet, causa ex ipsis membris eruatur necesse est. Et continent quidem dissimiles gradus fidei: quum legati demonstrare volunt, ea, quæ petant, ipsis Atheniensibus *utilia* (ξύμφορα) esse, non prorsus persuasum habent, illos hoc credituros esse (ideo *ὡς*); at, si non ξύμφ., certe (γε) οὐκ ἐπιζήμια, de quo confidunt se melius persuasuros esse (ideo *ὅτι*); denique: τὴν χάριν βέβαιον ἔξουσιν sine dubio pro æque certo affirmatum volunt, sed ipsa futuri notio id ex quadam parte incertum reddit (*ὡς*). — Non tamen semper hoc discrimen valere multis locis eminet: I, 137, 2 (Θεμιστοκλῆς) φράζει τῷ ναυκλήρῳ ὅστις ἐστὶ καὶ δι' ἃ φεύγει, καὶ εἰ μὴ σώσει αὐτόν, ἔφη εἰρεῖν ὅτι χρήμασι πεισθεῖς αὐτόν ἄγει, ubi expect. ὡς; nam χρήμασι πεισθεῖς aperte fictum erat. VIII, 74, 3 ὁ δὲ Χαιρέας — ἀγγέλλει τοῖς στρατιώταις ἐπὶ τὸ μείζον δεινώσας τὰ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν, ὡς πληγαῖς τε πάντας ζημιοῦσι — — καὶ ὅτι αὐτῶν καὶ γυναῖκες καὶ παῖδες ὑβρίζονται —, ubi utrumque membrum a vero discrepare et verbis ἐπὶ τὸ μείζον δεινώσας demon-

stratur, et apparet etiam VIII, 86, 3 οἱ δ' (ἀπὸ τῶν τετρακοσίων) ἀπήγγελλον ὡς οὔτε ἐπὶ διαφθορᾷ τῆς πόλεως ἢ μετάστασις γένοιτο — — τῶν τε πεντακισχιλίων ὅτι πάντες ἐν τῷ μέρει μεθ-έξουσιν, οἳ τε οἰκίται ἀντιῶν οὐδ' ὑβρίζονται ὡσπερ Χαιρέας διαβάλλων ἀπήγγελλον. Hic ante οἳ τε repet. ὅτι. Priore igitur loco ὡς — ὅτι de æque falsis rebus, posteriore de æque veris. Similiter VIII, 89, 1 οἱ πρέσβεις ἀπήγγειλαν τὰ παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου ὡς κελεύει τε ἀντέχειν καὶ μηδὲν ἐνδιδόναι τοῖς πολεμίοις, ἐλπίδας τε ὅτι πολλὰς ἔχει κάκεινοις τὸ στρατεύμα διαλλάξειν, ubi prius membrum, si non certius, at certe æque certum est. Ex his exemplis (libri VIII) nihil aliud videtur concludi posse quam Thucydidem ejusdem particulæ repetitionem evitasse; quod tamen non semper fit: VIII, 50, 1 γνοῦς ὅτι — ἔσοιτο — καὶ ὅτι — ἐνδέξονται. (Cf. II, 80, 1 λέγοντες ὅτι — κρατήσουσι καὶ — — οὐκέτι ἔσοιτο, sine altero ὅτι, et VIII, 51, 1 ἔξαγγελος γίγνεται ὡς οἱ πολέμοι μέλλονσιν — — καὶ ταῦτα σαφῶς πεπυσμένος εἶη, sine altero ὡς, quorum utroque loco repetitio distantia membrorum multo minus molesta fuisset quam in VIII, 50, 1). Ex omnibus efficitur, interdum varietatem particulæ ad arbitrium ipsius scriptoris revocandam esse.

Notus est usus particulæ ὅτι, quo ante or. r. ponitur. Etsi hoc non proprie ad nostrum propositum pertinet, habeat tamen hic suum locum præsertim quod nonnumquam incertum est, id enuntiatum, quod ὅτι sequitur, ad or. r. an ad or. obl. referendum sit. I, 137 ἐδήλου δ' ἡ γραφή ὅτι »Θεμιστοκλῆς ἦκω παρὰ σε —«. I, 139, 3 — λεγόντων ἄλλο μὲν οὐδὲν —, αὐτὰ δὲ ταῦδε ὅτι »Λακεδαιμόνιοι βούλονται τὴν εἰρήνην εἶναι, εἶη δ' ἂν εἰ — ἀφεῖτε.« Vulgo h. l. existimant, verbis εἶη δ' ἂν — orationem repente ab obliqua ad rectam transire. Cur non etiam verba Λακ. — εἶναι hac or. r. comprehenduntur? Quod nihil mihi videtur impedire, præsertim quod verbis αὐτὰ ταῦδε quodam modo quæ legati dixerint ad verbum esse allata monstratur. (Non est opus addere in ipsis βούλ. τὴν εἰρ. ε. secundariam or. obl. inesse.) II, 12, 3 ὁ δὲ — τοσονδε εἰπὼν ὅτι »ἡδε ἡ ἡμέρα τοῖς Ἑλλησι μεγάλων κακῶν ἄρξει«, ubi τοσονδε eodem modo atque supra αὐτὰ ταῦδε usurpatum est. (Kr. et Pp. hic nullam or. r. designant.) IV, 38, 3 ἀπήγγειλεν ὅτι »οἱ Λακεδ. κελεύουσιν ὑμᾶς — —«. (Kr. nullis utitur signis.) V, 10, 5 λέγει — ὅτι οἱ ἄνδρες ἡμᾶς — —«. (Kr. λέγει »ὅτι οἱ — —«.) V,*30, 3 — εἰρησθαι δ' ὅτι »ἦν μὴ θεῶν ἢ ἡρώων κώλυμα ἦ«. (V. Kr., qui,

nullis signis, suspic. ὅτι δ' εἰρησθαι — —. Pp. nul. sign. Haackius ad ὅτι suppl. κύριον ἔσται — —.) VIII, 53, 3 ἔλεγεν — ὅτι »τοῦτο τοίνυν οὐκ ἔστιν ἡμῖν —». ¹⁾

Singulariter ὅτι usurpatur V, 9, 1: ἀπὸ μὲν οἴας χώρας ἤκομεν, ὅτι ἀεὶ διὰ τὸ εὐψυχον ἐλευθέρως, — —; vulgo ad ὅτι suppl. ἤκομεν; ita vero, credo, necesse est omnia verba ἤκομεν ἀπὸ χώρας repetere; melius videtur explicare Class.: »ὅτι in der Ausführung erklärend, nämlich; verwandt dem ὅτι vor directer Rede».

Constructio participialis.

Quoniam in Prolegomenis de veri simili origine optativi (et infinitivi) in oratione obliqua usus disputavimus, jam quædam de tertia illa structura, quam notissimum est interdum aut *pro* illis adhibere necessarium esse aut *simul cum* illis *posse* usurpari, afferamus. Post quænam autem verba sentiendi et declarandi structura participialis vulgo inveniatur, quum Thuc. omnino eandem sequatur normam quam alii orationis solutæ scriptores atque hæc verba a grammaticis ²⁾ enumerentur, tantum quæ quodam modo a vulgari norma discrepant attingam. Atque primum de ipsa natura hujus constructionis disputandum est. Eligamus verbum ὄρᾶν et inspiciamus, quibus diversis modis participium, cum eo conjunctum, accipi possit. Thuc. IV, 27, 1 (Ἀθηναῖοι) ἠπόρουν, ὄρῶντες τῶν τε ἐπιτηδείων ἠὲν περὶ τὴν Πελοπόννησον κομιδὴν ἀδύνατον ἐσομένην — — τὸν τε ἔφορμον χωρίων ἀλιμένων ὄντων οὐκ ἐσόμενον. Hic esse or. obl., omnes concedunt; nam or. r.: (ὄρῶντες) »ἡ κομιδὴ ἀδύνατος ἔσται — —, ὃ τε ἔφορμος οὐκ ἔσται». Sin dicimus ὄρῶ αὐτὸν τρέχοντα, estne tum quoque or. obl.? Animadvertamus ὄρᾶν h. l. non, ut in priore exemplo, de »mentis» actione, sed de »oculorum» extrinsecus oblata impulsione pronuntiari; illud igitur = γιγνώσκειν, αἰσθάνεσθαι (animo cernere); hoc = oculis videre. Quæ quum ita sint, posteriore loco

¹⁾ Kr. dicit (§ 65, 1 ann. 2), numquam ὡς ita usurpari; similitudinem tamen præbet Thuc. II, 17, 1: Πυθικοῦ μαντείου ἀκροτελεύτιον τοιόνδε —, λέγον ὡς διὰ Πελασγικὸν ἀγρὸν ἄμεινον», ubi ἀκροτ. τοι. et metrum satis demonstrant, τὸ Π. ἀγ. ἄμ. ad verbum esse laudata.

²⁾ Cf. præcipue Kuehn. § 482.

αὐτόν merum objectum, quod vocatur, existimandum est, ad quod *τρέχοντα* »appositive» adjiciatur. Quin etiam in priore *κομιδήν* et *ἔφορον* *proprie* objecta sint verbi *ὄρωντες*, atque *ἔσομένην* et *ἔσομενον* loco appositionis habenda sint, non est dubium; distinctio igitur significationis in *ὄραν* quærenda est. Sin præceptum, quod in Prolegomenis commemoravi, quo or. obl. mutatione personæ et modi indicaretur, servamus, ex quadam parte hæc structura jure or. obl. appellatur; nam si dicimus: *οἶδε ἐμὲ πλούσιον ὄντα*, hoc dici potest, ut vulgo fit, ex (*οἶδε*) »ἐκεῖνος πλούσιός ἐστι» exstitisse; i. e. prima persona pro tertia et partic. pro indic. Quamquam, ut constructiones ex analogia sententiæ: *ὄρῳ αὐτόν τρέχοντα* jam in lingua sanscritica occurrunt ¹⁾, sic, etsi rarius, hæc structura ibi in translata quoque i. e. *animo* concipienda significatione huc pertinentium verborum reperitur; quare, quum hujusmodi enuntiatum: *ἤσθετο αὐτόν ἀπελθόντα* (obs. non *ἀπιόντα*; nam tum nihil mirum) ab illa lingua non prorsus alienum sit, hoc genus orationis obliquæ jam ibi ortum esse dici potest. Interdum ad utram speciem (appositionis an veræ or. obl.) exempla quædam revocanda sint, non facile est adjudicare, ut I, 52, 2 *ὄρωντες προσγεγενημένας τε ναῦς ἐκ τῶν Ἀθηναίων* —; si scriptum esset: *προσγιγνομένας*, sine dubitatione ad appositionem referendum esset, quod in objecto *ναῦς* omne pondus insideret, cui *προσγιγν.* subjungeretur; hic autem, quum ipsa »auctio» (*προσγεγεν.*) urgeri videatur, apte or. obl. accipitur. Item in *εἶδε τὸ στρατεύμα φεῦγον* dubito, num or. obl. appellanda sit; est autem apud Thuc. I, 49, 7 *ὄρωντες τοὺς Κερκυραίους πιεζομένους*; nam notio *πιεζομένους* (quamquam etiam oculos adhibere necesse erat) tamen percipi non poterat sine mentis actione: »angustias» Corcyræorum. Ac facillime hæc distinctio in iis verbis perspicitur, quæ duplicem habent structuram participialem, ut *ἀκούω: ἤκουσα αὐτοῦ διαλεγόμενον = ὅτε διελέγετο*; ergo nulla or. obl.; contra: *ἤκουσα αὐτόν διαλεγόμενον = narrarunt mihi, eum dicere*. Conclusio: quæ solis sensibus percipiuntur, non apte ad or. obl. referuntur; referenda esse credo ea, ad quæ percipienda etiam mentis actio adhibenda sit. Repeto tamen, distinctionem non raro obscuram esse. [Hæc mihi consideranti accommodata videtur ad IV, 6, 1 *ὡς ἐπύθοντο τῆς Πύλου κατειλημμένης* annotatio Classenii: »Der participiale Genetiv ist nicht als blosses Object von ἐπύθοντο an-

¹⁾ Unum exemplum Delbr. l. l. p. 82 exhibet.

zusehen, denn Thuc. gebraucht in diesem Falle stets den Acc.»; ergo = quum, Pylo obsessa, hoc audirent; exspectatur tamen τὴν Πύλον κατειλημμένην. Huc refero V, 83, 1 ἤσθοντο τειχιζόντων (αὐτῶν). In hujusmodi igitur sententiis genitivus pæne tempus notat.]

Rariora exempla structuræ participialis: ¹⁾

III, 67, 6 ποιήσατε παράδειγμα οὐ λόγων τοὺς ἀγῶνας προ-
θήσοντες (ex analogia verborum δηλοῦν, δεικνύναι, sim.,
III, 64, 1 δῆλόν τε ἐποιήσατε — οὐ μηδίσαντες —.)

Cf. III, 40, 8 παράδειγμα σαφὲς καταστήσατε ὃς ἂν
ἀφιστῆται θανάτῳ ξημιωσόμενον. Sic vulg.; Kr. ad simi-
litudinem verbi δεικνύναι delegat. Cl. tamen, participium
h. l. ad nullum verbum sententiæ principalis referri posse
demonstrans, apte post καταστ. inserit ὡς.

VI, 78, 1 ἐν θυμῷ ἤτω — μαχούμενος. Item ἐνθυμείσθαι (quod
vulgo ὅτι desiderat) c. partic. I, 120, 4. II, 62, 1.

I, 141, 1 διανοήθητε ἢ ὑπακούειν — ἢ εἰ πολεμήσομεν — —
μὴ εἴξοντες μηδὲ ξὺν φόβῳ ἔξοντες ἅ κεκτήμεθα. [Kr. et
Cl. hæc partic. cum διαν. connectunt; Pp. dubitat.] ²⁾

Sæpe alicujus sententia participio particula ὡς præfixa ex-
primitur, et ita quidem, ut partic. aut appositive prægresso cui-
dam vocabulo adjiciatur aut in genitivo aut accusativo »absoluto»
ponatur:

A) *Partic. appos. adjunctum*: I, 105, 6 οἱ δὲ Κορίνθιοι ἀνθίστα-
σαν τροπαῖον καὶ αὐτοὶ ὡς νικήσαντες (= νικῆσαι νομίζοντες
cujus veritas opinionis admodum incerta erat; nam modo ante: οἱ
μὲν Ἀθην. — τροπαῖον ἔστησαν). Ita sexcenties. Hoc modo par-
tic. ad quodvis enuntiati verbum adjici potest: III, 18, 1 ἐπὶ
Μήθυμναν ὡς προδιδομένην ἐστράτευσαν (= νομίσαντες Μ.
προδίδοσθαι).

B) *Gen. absol.*: IV, 8, 3 ὑπεκπέμπει — ἀγγεῖλαι — παρῆναι
ὡς τοῦ χωρίου κινδυνεύοντος. [H. l. aptius verbum dicendi
suppl.; i. e. etiam ὡς — κινδ. erat nuntiis afferendum; or. r.:
»πάρεστε· τὸ γὰρ χωρίον κινδυνεύει». Item VII, 7, 3 πρέσβεις

¹⁾ In III, 82, 7: ῥᾶον δ' οἱ πολλοὶ κακοῦργοι ὄντες δεξιοὶ κέκληνται ἢ
ἀμαθεῖς ἀγαθοί, recte, credo, refutat Cl. opinionem Kruegeri, qui, nulla ne-
cessitate coactus, inusitate ὄντες cum κέκληνται conjungit.

²⁾ Cf. Kuehn. § 485, p. 637, ann. 4: »die Partic. εἴξ. und ἔξ. sind nicht
von διαν. abhängig, sondern entweder ist εἰ πολ. zu erklären: ob wir
Krieg führen wollen, oder nach εἰ πολ. der Inf. πολεμεῖν zu ergänzen.

— ἀπεστάλησαν, ὅπως σιρατιὰ εἴη περαιωθῆ — ὡς καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐπιμεταπεμπομένων, ubi ὡς — ἐπιμ. legatis Lacedæmone et Corinthi memorandum erat, ut subsidia mitterentur; verbo finito exprimeretur apte: ὅτι καὶ οἱ Ἀθ. ἐπιμεταπέμποντο, quæ vulgo or. obl. »latens» vocatur. In his duobus exemplis partic. rem veram significat; cf. Kuehn.¹⁾, qui recte animadvertit, utrum veritatem exponat ὡς c. partic. an tantum opinionem alicujus (fortasse falsam), ex ipsa sententia cujusque loci investigandum esse. — Gen. absol. c. ἄν: I, 90, 2 ἤξιον — ξυγκαθελεῖν — τοὺς περιβόλους — ὡς — τοῦ βαρβάρου, εἰ αὐτοῖς ἐπέλθοι, οὐκ ἂν ἔχοντος ἀπὸ ἐχυροῦ ποθεῖν — ὀρμᾶσθαι.

C) Acc. absol.: IV, 5, 1 ἐν ὀλιγωρίᾳ ἐποιοῦντο, ὡς, ὅταν ἐξέλθωσιν, ἢ οὐχ ὑπομενοῦντας σφᾶς ἢ ῥαδίως ληψόμενοι βίᾳ (acc. absol. cum appositivo participio connexus²⁾). Nonnunquam acc. partic. verborum impersonalium: I, 28, 1 ἐκέλευον Κορινθίους — ἀπάγειν, ὡς οὐ μετὸν αὐτοῖς Ἐπιδάμνον. — Interdum acc. participii ὧν: cum a) adjectivo: I, 2, 6 παρ' Ἀθηναίουσιν οἱ δυνατώτατοι ὡς βέβαιον ὃν ἀνεχώρουν. b) Cum substantivo: I, 134, 4 ὁ δὲ θεὸς — ἔχρησε — ὡς ἄγος αὐτοῖς ὃν τὸ πεπραγμένον. — Acc. absol. cum ἄν: VI, 24, 3 ἔρωσ ἐνέπεσε — ἐκπλεῦσαι τοῖς μὲν πρεσβυτέροις ὡς ἢ καταστρεψομένοις — ἢ οὐδὲν ἂν σφαλεῖσαν μεγάλην δύναμιν (= νομίζοντες ἢ καταστρέψασθαι — ἢ οὐδὲν ἂν σφαλῆναι μ. δ.

D) Sæpe partic. deficit: I, 78, 1 βουλευέσθε οὐν βραδέως ὡς οὐ περὶ βραχέων (sc. βουλευόμενοι = γιννώσκοντες βουλευέσθαι). III, 32, 3 ὁρῶντες γὰρ τὰς ναῦς οἱ ἄνθρωποι οὐκ ἔφεινον, ἀλλὰ προσεχώρουν μᾶλλον ὡς Ἀττικαῖς (sc. οὔσαις = νομίσαντες Ἀττικὰς εἶναι, quod false opinabantur). —

Non pauca horum similia exempla inveniuntur, quæ tamen quum omnia jam alibi³⁾ collecta sint, satis de hac re disputasse mihi videor.

¹⁾ § 488 p. 649, et Kr. § 69, 63, 3.

²⁾ De collocatione dissimilium constructionum participialium v. Kr. »Gr. Reg.» sub »Particip.» et Gr. § 56, 14, ann. 2.

³⁾ Theod. Wisén: De vi et usu particulae ὡς apud Thuc., Haunise 1862, p. 19—22. Duos tamen locos W. non recte huc attulit (p. 21): I, 77, 3 οὐδ' ἂν αὐτοὶ ἀντέλεγον ὡς οὐ χρεῖν τὸν ἦσσω τῆ κρατοῦντι ὑποχωρεῖν, et VII, 73, 1 ἰσηγείται — ὡς οὐ χρεῖν ἀποχωρῆσαι — αὐτοὺς περιδεῖν, quorum in utroque χρεῖν non acc. absol. est, sed nominativus neutr. subaudito ἔστι (cf. infra »Ellipsis») et ὡς = »dass»; ergo = ὡς οὐ χρέ. [Cf. V, 49, 4 ἐπελάμβανον οὐ χρεῖν εἶναι. Aliter III, 40, 4 ὑμεῖς ἂν οὐ χρεῖν ἄρχοιτε, ubi verus (etsi huc non pertinet) acc. absol. exstat.]

Animadvertenda: IV, 30, 4 *προπέμψας ἄγγελον ὡς ἦξων*, pæne = ὡς ἦξει. VI, 69, 1 *ἀπροσδόκητοι — ἦσαν ὡς ἦδη μαχόμενοι*, quam constructionem Kr. se nusquam alibi invenisse confitetur.

Interrog.: IV, 20, 2 *πολεμοῦνται -- ἀσαφῶς ὁποτέρων ἀρξάντων* = incertum utris auctoribus (Kr.).

Variata constructio.

Multa verba et locutiones tum cum infinitivo, tum cum participio, tum cum ὅτι aut ὡς cum verbo finito conjungi, notum est; quænam autem sint et quas diversas significationes in diversis structuris habeant quum grammatici et præsertim Kuehnerus accurate exponat¹⁾, hic ea enumerare supersedeo. Kuehn. etiam insolitas eas structuras, quæ post nonnulla eorum apud Thuc. inveniuntur, commemorat: ὄρᾶν c. inf. semel, αἰσθάνεσθαι c. inf., νομίζειν c. partic. semel, κατάδηλον εἶναι c. inf. semel, (δηλοῦν et περιορᾶν c. inf.). Cf. etiam supra «Constr. partic.». Animadvertam tantum, eam distinctionem significationum verbi ἀγγέλλειν, quam ponunt grammatici, non semper valere; Kuehn.: «c. part. von der Meldung *wirklicher* Ereignisse; c. inf. von der Meldung noch *ungewisser, bloss angenommener* Sachen». Kr.²⁾: »Der Infin. steht auch bei ἀγγέλλειν, αἰσθάνεσθαι, πυνθάνεσθαι und besonders häufig bei ἀκούειν, wenn die gemeldete oder percipirte Sache nicht als real vorgestelltes Prædicat, sondern als blosser Vorstellung des Subjekts zu denken ist, -- mehr Ungewissheit». Quod præceptum ex quadam parte refutatur hujusmodi locis: III, 110, 1 ἀγγέλλεται τοὺς Ἀμπρακιῶτας — — ἐπιβοηθεῖν διὰ τῶν Ἀμφιλόχων, — εἰδότας οὐδὲν τῶν γεγενημένων, ubi certus et verus nuntius erat, prorsus idem exprimens ac si esset: ἀγγέλλονται ἐπιβοηθοῦντες. Item V, 63, 2 περὶ Ὀρχομένου ἠγγέλλετο ἑαλωκέναι. —

Verba et locutiones, quæ *sperandi* habent significationem, plerumque infinitivum (fut.) desiderare, omnes sciunt. Quod autem Kr. contendit³⁾, pæne numquam post ea ὡς c. v. fin. usurpari, jure Wisen. rejicit⁴⁾, non minus *decem* hujus structuræ exempla Thucydidia enumerans. Wis. cf. III, 88, 3 νομίζουσι — ὡς —.

¹⁾ § 484. Kr. § 56, 7.

²⁾ Ibid. ann. 11.

³⁾ § 65, 1, ann. 4.

⁴⁾ l. l. p. 27, ann.

Huc referri possunt diversi modi, quibus conditiones in pac-
tionibus faciendis exprimuntur. (Omnia horum generum exempla
afferre supervacaneum est, quum facile apud Bétant sub verbis
ξυμβαίνειν, ξυγχωρεῖν, σπονδαί, sim. reperiantur.) a) *Inf.*: I, 117,
3 ξυνέβησαν δὲ καὶ Βυζάντιοι ὥσπερ καὶ πρότερον ὑπήκοοι εἶναι.
II, 70, 3 ἐπὶ τοῖσδε οὖν ξυνέβησαν, ἐξελεῖν αὐτοὺς — —.
b) ὥστε. c. *inf.*: III, 114, 3 σπονδὰς — ἐποιήσαντο —, ὥστε —
— ἀποδοῦναι — ὅποσα ἢ χωρία ἢ ὁμήρους — ἔχουσι. c) ἐφ' ᾧ
(τε) c. *fut. ind.* aut *inf.* I, 113, 3 σπονδὰς ποιησάμενοι ἐφ' ᾧ
τοὺς ἄνδρας κομιοῦνται. I, 103, 1 ξυνέβησαν πρὸς τοὺς Λακεδ.
ἐφ' ᾧ τε ἐξίασιν —.

d) Jam vero ad illum usum conditiones participio aoristi sig-
nificandi venimus I, 101, 3 Θάσιοι — ὡμολόγησαν Ἀθηναίοις
τείχος τε καθελόντες καὶ ναῦς παραδόντες, χρήματά τε ὅσα
ἔδει ἀποδοῦναι ἀντίκα ταξάμενοι καὶ τὸ λοιπὸν φέρειν, τὴν τε
ἡπειρον καὶ τὸ μείαλλον ἀφέντες. Quemadmodum hujus ge-
neris exempla intelligenda sint, interpretes non consentiunt. Mad-
vigius, qui diligentius ea examinat¹), dicit, ea non idem exprime-
re atque ὥστε aut ἐφ' ᾧ(τε), «quæ explicatio in verbis ταξάμενοι
χρήματα falsa esset», et loco quodam Lysiano nisus, ubi partic.
ad *fut. inf.* adjunguntur (XII, 68: ὑπέσχετο δὲ εἰρήνην ποιήσειν
μήτε ὄμηρα δούς μήτε τὰ τεῖχη καθελὼν μήτε τὰς ναῦς παραδούς)
ad Kruegeri opinionem accedit: »muris dirutis; indem man das
was bei der übereinkunft ausbedungen wird als schon geschehen
und ausgeführt ausdrückt (gleichsam: erhielten den frieden durch
abtragen der mauer)». Item *Class.* (I, 101, 3): »part. aor. ohne
Zweifel nach der Vorstellung, dass die ὁμολογία — erst durch die
Leistung des Verabredeten perfect wird». — Boehmius autem apte
ad V, 77, 1 delegat: κατὰδε δοκεῖ τᾶ ἐκκλησίᾳ τῶν Λακεδαιμο-
νίων ξυμβαλέσθαι ποτιῶς Ἀργείως, ἀποδιδόντας τῶσπα ἰδας —
καὶ ἐξ Ἐπιδαύρω ἐκβῶντας καὶ τὸ τεῖχος ἀναίρουντας, »was in
die Erzählung übertragen nicht anders lauten konnte als: οἱ Λακ.
ξυνεβάλλοντο πρὸς τοὺς Ἀργείους, ἀποδιδόντας — ἐκβάντας —
ἀνελόντας. Deinde: »Die Partic. können weder durch *nachdem*
übersetzt werden, weil man ja doch einen Vertrag nicht schliesst
nachdem man die Forderungen *erfüllt hat*, sondern *indem* man sie
bewilligt — —, sie können auch nicht ohne Weiteres erklärt wer-
den: unter der Bedingung dass — ἐφ' ᾧ τε oder ὥστε.» Quid

¹) Bem. p. 46 et 47.

igitur iudicemus? Sententia Madvigii (Kr. Cl.) confirmari videtur IV, 21, 3: ἔπεισεν (ὁ Κλέων) ἀποκρίνασθαι ὡς χρὴ τὰ μὲν ὄπλα καὶ σφᾶς αὐτοὺς τοὺς ἐν τῇ νήσῳ παραδόντας πρῶτον κομισθῆναι Ἄθηναζε, ἐλθόντων δὲ (τῶν ἀνδρῶν) ἀποδόντας Λακεδαιμονίου Νίσαιαν καὶ Πηγὰς καὶ Τροιζῆνα καὶ Ἀχαΐαν — — κομισσασθαι τοὺς ἄνδρας καὶ σπονδὰς ποιήσασθαι ὅποσον ἂν δοκῆ χρόνον ἀμφοτέροις. H. l. παραδόντας et κομισθῆναι tempore præcedere notioni σπονδὰς ποιήσ., in promptu est. Sed ἀποδόντας Νίσαιαν κ. τ. λ.? Poterant illa quidem cogitari eodem tempore esse («in und mit der Zurückgabe jener Orte den Frieden erhalten»); sed et ipsa positione (ante σπονδ. ποιήσ.) et sententia totius loci (qua eminere videtur, Cleonem hoc ipsum postulasse, ut illa loca redderentur prius quam mentio de pace fieret) quam maxime credibile est, etiam ἀποδόντας notioni σπονδ. ποι. tempore præcedere. Quamquam, nullum, credo, argumentum veritatis istorum opinionis in nostris locis iudicandis ex hoc acquiritur; non raro enim accidit, ut superior adversarius sic loqueretur: »primum mihi da hæc — deinde de pace videamus» (nonne huc referri potest locus ille Lysianus?) atque non rarius (vel multo sæpius) accidit, ut conditiones pactionis post longius aut brevius demum tempus exsolvi possent. Atque respicienti mihi ad illud V, 77, 1, ubi κατὰδε aperte præoccupat ἀποδιδόντας — ἐκβῶντας — ἀναιροῦντας et deliberanti κατὰδε prorsus idem significare atque alibi ἐπὶ τοῖσδε, non multum sane videtur a signif. ἐφ' ᾧ(τε) vel ὥστε abesse; aut fortasse melior est explicatio Boehmii: »Was in Wirklichkeit die Bedingungen, die Forderungen des Vertrages sind, wird sprachlich als gleichzeitig mit der Haupthandlung dargestellt» (quod ipsum Madv. negat). Jam vero contra illos velim perspecta hæc: III, 90, 3 ἤναγκασαν ὁμολογίᾳ τὴν τε ἀκρόπολιν παραδοῦναι, ubi παραδοῦναι nullo modo ne notione quidem tempore præcedens cogitari posse ὁμολογίᾳ apparet, sed vox ὁμολογίᾳ ea ipsa verba expressa videtur indicare, quibus ii, qui obsessi erant, paratos se esse dixerint arcem tradere; quæ eadem sententia inesset in ἤναγκάσθησαν ὁμολογήσαι τὴν ἀκρόπολιν παραδόντες. Cf. etiam IV, 16, 1 ἐγίγνοντο σπονδαὶ τοιαίδε Λακεδαιμονίου μὲν τὰς ναῦς — παραδοῦναι κ. τ. λ., ubi σπονδαὶ dicuntur non futuræ esse postquam naves traditæ sint, sed esse eam ipsam traditionem; et postrema harum σπονδῶν conditio ita describitur: ἐλθόντων δὲ (sc. τῶν πρέσβεων πάλιν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων) τὰς τε σπονδὰς λελῦσθαι ταύτας καὶ τὰς ναῦς ἀποδοῦναι Ἀθηναίους

ὁμοίας οἷα σπερ εἴν παραλάβωσιν. Ipse igitur finis pactionis in numero conditionum habetur; et hæc dumtaxat conditio non potest *præcedere* cogitari ipsi veritati τῶν σπονδῶν; at sequitur post hanc postremam conditionem: αἱ μὲν σπονδαὶ ἐπὶ τούτοις ἐγένοντο, i. e. σπονδαὶ τοιαύτε = σπονδαὶ ἐπὶ τούτοις; i. e. pactio = conditiones pactionis, i. e. (quoniam Madv. Cl. Kr. concedunt, partic. καθελόντες, παραδόντες, sim. ipsas conditiones exprimere) ὁμολογία (ὡμολόγησαν) = καθελόντες, παραδ. κ. τ. λ., i. e. ὡμολ. cogitandum est neque prægredi neque sequi has conditiones sed ipsam formulam esse, qua illæ conditiones describantur: ὡμολόγησαν· πρὸ τεύχος καθαιρούμεν (— ἤσομεν), τὰς ναῦς παραδίδομεν», deinde autem quid de χρήματα ταξάμενοι credamus? Kr. vertit: »nachdem sie sich dazu verstanden hatten Gelder — zu entrichten»; quod minus rectum esse demonstrasse me credo; nam quum ταξάμενοι una ex conditionibus esset, et hæc omnes id ipsum efficerent, quod ὁμολογία continebatur, ταξ. tempore ab ὡμολ. sejungí non potest. Madv. item atque Kr.: «— eine erklärung durch ἐφ' ᾧ oder ὥστε ist — dem sinne nach unrichtig, da man sich nicht verpflichtete, später eine geldsumme oder eine abgabe festzusetzen, sondern diese vor dem abschluss festsetzte». Io quod observata velim: 1) si scriptum esset: ὡμολόγησαν ὥστε (ἐφ' ᾧ) χρήματα τάξασθαι, num existimandum esset, τάξασθαι oportere post (später) ὡμολόγησαν sequi? Nonne conditiones ipsa verba expressa τῆς ὁμολογίας efficiunt? Neque enim susceptio conditionum perficiendarum cum ipsa (sæpe post longum demum tempus sequente) perfectione earum commiscenda est. 2) Contra »vor» idem atque supra contra Kruegeri »nachdem» repeto: non ἐτάξαντο antequam ὡμολόγησαν, sed prius erat pars posterioris. 3) Verba »da man — eine geldsumme — (vor dem abschluss) festsetzte» rei veritati non convenire puto; neque enim credibile est, iis, qui ὡμολόγησαν, hoc licuisse statuere; Madv. tamen hanc versionem præbere coactus est ratione habita explicationis suæ verborum ὅσα ἔδει ἀποδοῦναι: »ἔδει steht in einem vom particip ταξάμενοι abhängigen fragesatz»; ergo: nachdem sie festgesetzt hatten, wie viel sie entrichten sollten; quod tamen, credo, non ii, sed viiores constituerunt. Aptius Kr.: »sich dazu verstehen· zu entrichten», i. e. ἀποδοῦναι et ad ἔδει et ad ταξάμενοι pertinet, quod confirmatur I, 108, ubi tantum φόρον ταξάμενοι (sine ἀποδοῦναι, sed idem significans) et I, 117 χρήματα ταξάμενοι ἀποδοῦναι· noster locus igitur = χρήματα ταξάμενοι αὐτίκα

ἀποδοῦναι, ὅσα ἔδει αὐτίκα ἀποδοῦναι — καὶ τὸ λοιπὸν φέρειν (sc., quod Kruegero assentior, ὅσα ἔδει τὸ λοιπὸν φέρειν). Conclusio: in καθελόντες, quod non statim fieri poterat, prægnantem puto esse significationem: «sich verbindend niederzureissen»; quod ex quadam parte etiam in παραδόντες et ἀφέντες cadit; ergo ὡμολόγησαν (= se dederunt, hæc suscipientes:) »καθαροῦμεν — παραδίδομεν — ἀφίημεν —»; pro ἀποδίδομεν autem scriptum est ταπτόμεθα ἀποδοῦναι, partim e vulgari more loquendi, partim ut utrumque membrum, αὐτίκα ἀποδοῦναι et τὸ λοιπὸν φέρειν, distincte significaretur.

Collocatio dissimilium constructionum.

Sæpe notiones, quæ ab eodem verbo pendent, dissimili ratione cum eo conjunguntur. Sic

Nominativus c. inf. et acc. c. inf.:

V, 59, 4 τὸ πλῆθος — οὐ — δεινὸν τὸ παρὸν ἐνόμιζον, ἀλλ' ἐν καλῷ ἐδόκει ἢ μάχη εἶσθαι καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἀπειληθέναι. [ἐδόκει = 1) videbatur, 2) existimabat.]

Duo dissimiles infinitivi:

I, 62, 3 ἦν δὲ ἡ γνώμη τοῦ Ἀριστέως — ἐπιτηρεῖν —, Χαλκιδέας δὲ — μένειν —. [ἦν γνώμη = 1) διανοεῖτο, 2) ἐβούλετο.]

Verbum finitum et inf.:

I, 91, 4 εἶπεν ὅτι ἡ μὲν πόλις — τετείχισται —, εἰ δέ τι βούλονται Λακεδ. —, ἰέναι —. Item III, 71, 1. V, 61, 2. Contrarium: VI, 29, 2 ἐπεμαρτύρειο μὴ — ἀποδέχεσθαι —, καὶ ὅτι σωφρονέστερον εἶη (ex. ἐπεμ. suppl. εἶλεγεν). Animadv. V, 69, 1 παραινέσεις — ἐγίνοντο. Μαντινεῦσι μὲν ὅτι ὑπὲρ τε πατρίδος ἢ μάχη εἶσται καὶ ὑπὲρ ἀρχῆς ἅμα καὶ δουλείας, τὴν μὲν μὴ ἀφαιρεθῆναι, τῆς δὲ μὴ αὐθις πειραῖσθαι — v. h. I. VIII, 51 ἐξάγγελος γίγνεται ὡς — μέλλουσιν — καὶ — πεπυσμένος εἶη, καὶ χρῆναι —.

In his exemplis inf. cohortationem significat; non ita I, 87, 4 εἶπον ὅτι σφίσι μὲν δοκοῖεν ἀδικεῖν οἱ Ἀθηναῖοι, βούλεσθαι δὲ —.

V, 65, 5 τούς — στρατηγούς ἐν αἰτία εἶχον, τό τε πρότερον — Λακεδαιμονίους ἀφεθῆναι καὶ νῦν ὅτι — οὐδεὶς ἐπιδιώκει. (ὅτι fere = quoniam.)

Verbum fin. et partic.:

VII, 64, 1 ὑπομινῆσκω ὅτι — ὑπελείπετε — —, τούς τε ἐνθάδε — πλευσομένους —.

Partic. et infin.:

II, 13, 5 ἀπέφαινε δ' ἔχον· τὸ ἄγαλμα τεσσαράκοντα τάλαντα — καὶ περιαιρετὸν εἶναι ἅπαν.

II, 62, 3 εἰκὸς — γνῶναι ἐλευθερίαν μὲν ἀναληψομένην — καὶ τὰ προκεκτημένα φιλεῖν ἐλασσοῦσθαι. Item VIII, 45, 6.

Objectum aut locutio præpositione inducta et enunt. declar.

III, 82, 7 τότε ἀσφαλὲς ἐλογίζετο καὶ ὅτι — προσελάμβανε.

III, 82, 2 πυνθανόμενοι τὴν στάσιν καὶ τὰς — ναῦς — μελλούσας πλεῖν. I, 82, 1 μήτε πόλεμον ἄγαν δηλοῦντας μηδ' ὡς ἐπιτρέψομεν. [δηλ. = 1) ἀπειλοῦντας, 2) λέγοντας, Kr. Cl.]

(Cf. I, 102, 3 τὴν μὲν ὑποψίαν οὐ δηλοῦντες, εἰπόντες δὲ ὅτι —. Et I, 90, 2 τὸ μὲν βουλόμενον — οὐ δηλοῦντες —, ὡς δὲ τοῦ βαρβάρου — οὐκ ἂν ἔχοντος —.)

Indicat. et optat.:

II, 80, 1 λέγοντες ὅτι — — κρατήσουσι, καὶ — ἔσοιτο. Cf. II, 13, 1. VIII, 50, 1. 51, 1. 72, 1.

Huc referri potest etiam transitus ab or. obl. ad or. r. Ple- rumque appellant I, 139, 3, sed v. supra »De ὅτι et ὡς» (p. 26) Præcipue autem hic usus in foederibus describendis invenitur: V, 18 σπονδὰς ἐποιήσαντο Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι — κατὰ τάδε — — θύειν — καὶ μαντεύεσθαι καὶ θεωρεῖν — τὸν βουλόμενον —. — αὐτονόμους εἶναι — —. εἶναι — —. ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν — —. — χρήσθων —. ἀποδόντων —. — ἐξέστω —. — αὐτονόμους εἶναι. — ἐξέστω —, ἀποδιδόντων —. — ξυμμάχους δ' εἶναι. — ἐξέστω —. — οἰκεῖν —. ἀποδόντων —. ἀποδόντων — —. — ἀφεῖναι —. ἀποδόντων —. — βουλεύεσθαι —. ὅρκους δὲ ποιήσασθαι Ἀθηναίους —. ὁμνύντων —. ὁ δ' ὅρκος ἔστω ὅδε. — ἔστω —, τὸν δὲ ὅρκον ἀνανεοῦσθαι —. — στήσαι. — εἶναι —. Alia causa nulla hujus varietatis quam scriptoris arbitrium erui potest; nam quædam notiones, quæ h. l.

oratione recta exprimentur; alibi præbent or. obl.; exempli gratia hic ubique imper. ἐξέστω, in V, 47 autem semel ἐξέστω, bis ἐξεῖναι; illic (§ 10) στήλας στήσαι, hic (§ 11) καταθέντων στήλην; illic tantum ἀποδόντων, in V, 77 autem (ubi tantum formæ doricæ sunt) ἀποδόμεν (= ἀποδοῦναι). V, 79 κρινανέοντων — ἐσσοῦνται — βουλευέσθαι. VIII, 58, 4: ἦν δέ τις Λακεδαιμονίων — ἦν ἐπὶ τὴν βασιλέως χώραν, Λακεδαιμονίους — κωλύειν· καὶ ἦν τις ἐκ τῆς βασιλέως ἦν — ἐπὶ Λακεδαιμονίους —, βασιλεὺς κωλύέτω. V, 23 tantum or. obl. excepto (§ 4) ὁμοῦνται. Item VIII. 37 exceptis extr. κωλύέτω καὶ ἀμυνέτω (post κωλύειν καὶ ἀμύνειν). VIII, 18 tantum or. r. Præter hos locos foedus etiam IV, 118 describitur; hic autem insolite post singulas conditiones δοκεῖ repetitur; in extr. tantum or. r.

Ellipsis.

Hoc nomine eos locos comprehendo, ubi verbum enuntiati pendens (sive verbum finitum, sive inf., sive partic.) aut plane deficit aut ex vicino quodam verbo intelligendum est. [Prætermissam facio notissimam illam consuetudinem ad verba sentiendi et dicendi inf. εἶναι et partic. ὄν supplendi: post νομίζειν, ἡγεῖσθαι, δοκεῖν, φαίνεσθαι, sim., sicut III, 33, 3 κέρδος δὲ ἐνόμισεν (sc. εἶναι). III, 20, 2 τὸν κίνδυνον μέγαν ἡγησάμενοι. II, 40, 3 κράτιστοι δ' ἄν — κριθεῖεν. III, 44, 2 εἰ τῇ πόλει μὴ ἀγαθὸν φαίνοιτο. I, 32, 4 ἡ δοκοῦσα ἡμῶν πρότερον σωφροσύνη. (Cf. IV, 59, 1 τὴν δοκοῦσάν μοι βελτίστην γνώμην εἶναι.) Hunc usum loquendi, ut in græca lingua, sic in latina et multis aliis sæpissime occurrere, omnes cognoverunt; ac præsertim latet in ea constructione, quæ vulgo appellatur: *duo accusativi* (aut *nominatiivi*), velut ἐκάλεσε Σωκράτην σοφώτατον πάντων, quod in or. r. esset: (ἔλεγε·) »Σωκράτης σοφώτατος πάντων ἐστὶ (ἦν)«.]

Ellipsis infinitivi (ex præcedente verbo intelligendi).

III, 14, 2 γίνεσθε δὲ ἄνδρες οἷουσπερ ὑμᾶς οἱ τε Ἕλληνες ἀξιοῦσι καὶ τὸ ἡμέτερον δέος βούλεται (sc. γίνεσθαι) III, 52, 2 οὐκ ἐβούλετο ἐλεῖν· εἰρημένον γὰρ ἦν αὐτῷ — (sc. μὴ ἐλεῖν). III, 113, 3 ἦρετο — ὅποσοι — τεθναῖσιν —. ὁ δ' ἔφη διακοσίους μάλιστα (sc. εἶναι vel τεθναῖναι). V, 10, 5 τάς τε πύλας τις ἀνοι-

γέτω ἐμοί, ἄς εἴρηται (sc. ἀνοίγειν). V, 38, 4. 62, 1. VI, 36, 3 πολλῶν ἄπειροι, ὥσπερ ἐγὼ Ἀθηναίους ἀξιώ (sc. ἄπειρους εἶναι). VII, 66, 3 ἐπειδὴν ᾧ ἀξιοῦσι προύχειν κολουθῶσι, τό γ' ὑπόλοιπον αὐτῶν τῆς δόξης ἀσθενέστερον — ἐστὶν ἢ εἰ μὴδ' ἀήθησαν (sc. προύχειν). VII, 80, 6. ἐχώρουν — πρὸς ἄλλον ποταμόν — ταύτη γὰρ οἱ ἡγεμονες ἐκέλευον (sc. χωρεῖν). VIII, 15, 1 τὰ τε χίλια τάλαντα — λύσαντες τὰς ἐπιχειμένας ζημίας τοῖς εἰπόντι ἢ ἐπιψηφίσαντι — ἐψηφίσαντο κινεῖν. (Sic Cl.; vulg. ἔλυσαν. Ad εἰπόντι et ἐπιψηφίσαντι suppl. κινεῖν.) —

Huc fortasse pertinent locutiones hujusmodi: IV, 37, 2 ἐκήρυξάν τε εἰ βούλοιντο τὰ ὄπλα παραδοῦναι —, ubi παραδ. et cum ἐκήρ. et cum βούλ. conjungendum est. Item V, 115, 2 ἐκήρυξαν δὲ εἰ τις βούλεται — ληϊζεσθαι. IV, 68, 3 — κηρυξαι τὸν βουλόμενον ἰέναι. In his tamen exemplis, quamquam potest int. cum βούλ. connecti, veri similis est eum ad v. κηρύσσειν pertinere et ad βούλ. supplendum esse; tum vero non proprie ad nostrum propositum referuntur. — Ad Ellipsin revoco etiam V, 45, 2 τοὺς Λακεδαιμονίους πείθει (Ἀλκιβιάδης), πίστιν αὐτοῖς δοῦς, ἣν μὴ ὁμολογήσωσιν — αὐτοκράτορες ἦκειν, Πύλον τε αὐτοῖς ἀποδώσειν κ. τ. λ. (Proprie: τοὺς Λακεδ. πείθει μὴ ὁμολογήσαι —, πίστιν αὐτοῖς δοῦς, ἣν μὴ ὁμολ. —.)

Ellipsis verbi finiti.

Kr. docet¹⁾, raro verbum εἶναι in sententiis pendentibus deficere. Cujus tamen generis non pauci loci apud Thucydidem inveniuntur et in sententiis declarativis et in interrogationibus obliquis. Animadvertendum est tamen, aliquot in eo numero esse, ubi jam or. r. plerumque hac copula caret:

A) In sent. declar.

Post ὅτι: III, 37, 3 — γνώσομεθα ὅτι — — ἀμαθία ὠφελιμότερον ἢ δεξιότης (sc. ἐστί). V, 10, 2 ἀγγέλλεται — ὅτι ἢ τε στρατιὰ ἅπαντα φανερά τῶν πολεμίων ἐν τῇ πόλει καὶ — —. (Ad φανερά suppl. ἐστί.) VI, 34, 4 μάλιστα ἂν αὐτοὺς — — ἐς λογισμόν καταστήσαιμεν ὅτι ὀρμώμεθα μὲν — —, τὸ δὲ πέλαγος αὐτοῖς πολὺ (sc. ἐστί) περαιοῦσθαι.

¹⁾ § 62, 1, ann. 4.

Post ὡς: I, 34, 1 ἦν δὲ λέγωμεν ὡς οὐ δίκαιον — (sc. ἐστίν).
 IV, 61, 2 χρῆ — — παρῆσθαι — μηδενὶ ὡς οἱ μὲν Λωριῆς
 ἡμῶν πολέμιοι ταῖς Ἀθηναίοις, τὸ δὲ Χαλκιδικὸν — ἀσφαλές.
 (Suppl. εἰσίν et ἐστί.) VI, 34, 1 — δηλοῦντες ὡς κοινὸς ὁ κίν-
 δυνος (sc. ἐστί). VII, 68, 2 ὡς δὲ ἐχθροὶ καὶ ἔχθιστοι, πάντες
 ἴστε. (Suppl. εἰσί.) — Jam vero eæ locutiones »impersonales»,
 quæ in or. r. plerumque ἐστί desiderant: I, 77, 3 — οὐδ' ἂν —
 ἀντέλεγον ὡς οὐ χρεῶν¹⁾ (sc. ἐστί) τὸν ἡσσω τῆ κρατοῦντι ὑπο-
 χωρεῖν. Item VII, 73, 1 ἐσηγεῖται — ὡς οὐ χρεῶν ἀποχωρῆσαι
 — αὐτοὺς περιδεῖν. IV, 92, 1 χρῆν — μηδ' ἐς ἐπίνοιαν — ἐλ-
 θεῖν —, ὡς οὐκ εἰκὸς Ἀθηναίοις — διὰ μάχης ἐλθεῖν. V, 29, 2
 ἐς θροῦν καθίστατο ὡς καὶ σφίσι ποιητέον τοῦτο. — Ad ex-
 tremum commemoro II, 88, 2 ἔλεγε — ὡς οὐδὲν αὐτοῖς πλῆθος
 νεῶν τοσούτον, — ὅτι οὐχ ὑπομενετέον αὐτοῖς ἐστί, ubi οὐδὲν —
 ὅτι οὐ quasi unam notionem faciunt.

Nonnumquam, etsi raro, verbum finitum alius verbi atque
 εἶναι subaudiendum est: VI, 18, 1 οἷς χρεῶν — ἐπαμύνειν καὶ
 μὴ ἀντιτιθέναι ὅτι οὐδὲ ἐκεῖνοι ἡμῖν (sc. ἐπήμυναν). I, 139, 4
 πολλοὶ ἔλεγον — — καὶ ὡς χρῆ πολεμεῖν καὶ ὡς μὴ ἐμπόδιον
 εἶναι —, ubi post alterum ὡς repet. χρῆ.

B) In interrog. obl.

I, 33, 2 σκέψασθε τίς εὐπραξία σπανιωτέρα ἢ τίς τοῖς πολε-
 μίοις λυπηροτέρα (sc. ἐστί). I, 87, 1 οὐκ ἔφη διαγιγνώσκειν τὴν
 βοήν ὁποτέρα μείζων (sc. ἐστί vel εἶη). III, 38, 4 τὰ μὲν μέλ-
 λοντα ἔργα — σκοποῦντες ὡς (quam) δυνατὰ (sc. ἐστί) γίνεσθαι.
 III, 59, 1 — κατανοοῦντας — ὡς ἀσιάθμητον (sc. ἐστί) τὸ τῆς
 ξυμφορᾶς ὃ τινί ποτ' ἂν — ξυμπέσοι. IV, 59, 2 περὶ μὲν τοῦ
 πολεμεῖν ὡς (quam) χαλεπὸν (sc. ἐστί), τί ἂν τις — μακρογοροίη.
 VII, 69, 2 ἑρῶν οἶος ὁ κίνδυνος καὶ ὡς ἐγγύς (sc. ἐστί; sic Vat.,
 alii cdd. ἦν.) — Alia forma atque ἐστί suppl. IV, 40, 2 — τινος
 ἐρομένου — —, εἰ οἱ τεθνεῶτες αὐτῶν καλοὶ κάγαθοί (sc. ἦσαν).
 — Aliud verbum: VIII, 92, 10 ἡρώτων εἰ δοκεῖ — οἰκοδομεῖσθαι,
 καὶ εἰ ἄμεινον εἶναι —, ubi post alterum εἰ repet. δοκεῖ. — Ob-
 scurum est V, 76, 3 ἀφικνεῖται — δῖω λόγῳ φέρων —, τὸν μὲν
 καθ' ὅτι εἰ βούλονται πολεμεῖν, τὸν δ' ὡς εἰ εἰρήνην ἄγειν. Quid
 post καθ' ὅτι et ὡς supplendum sit, incertum est (Cl.); Kr.
 intelligit ἔσται.

¹⁾ v. p. 30 ann. 3.

Ellipsis participii.

Partic. ὄν deficit: a) sæpe post ὄραν: II, 45, 1 ὄρω μέγαν (sc. ὄντα) τὸν ἀγῶνα. IV, 24, 3 ὄρωντες — τὰς μὲν παρούσας ὀλίγας (sc. οὔσας) ναῦς (paucitatem navium). IV, 25, 4 ὄρωντες τὰς ναῦς κενάς (sc. οὔσας). VIII, 16, 2 ἑώρα τὰς ναῦς πολλάς (sc. οὔσας). V, 66, 1 ὄρωσι — τοὺς ἐναντίους ἐν τάξει (sc. ὄντας). VI, 51, 2 ὡς εἶδον τὸ στρατεύμα ἔνδον (sc. ὄν). — b) Post alia verba: III, 94, 4 τὸ γὰρ ἔθνος — οὐ χαλεπὸν (sc. ὄν) ἀπέφαινον — καταστραφῆναι. Item IV, 3, 2 ἀπέφαινε πολλὴν εὐπορίαν ξύλων τε καὶ λίθων (sc. οὔσαν). VI, 23, 3 εἰδὼς — χαλεπὸν (sc. ὄν). VII, 1, 1 πυνθανόμενοι — οἶόν τε (sc. ὄν).

Non raro partic. ex vicino verbo intelligendum est: a) post ὄραν: I, 78, 4 ἡμεῖς δὲ ἐν οὐδεμίᾳ πω τοιαύτῃ ἁμαρτία ὄντες οὔτ' αὐτοὶ οὔτ' ὑμᾶς ὄρωντες (sc. ἐν ἁμαρτία ὄντας), I, 80, 1 καὶ αὐτὸς — ἔμπειρός εἰμι, — καὶ ὑμῶν τοὺς ἐν τῇ αὐτῇ ἡλικίᾳ ὄρω (sc. ἐμπείρους ὄντας). II, 11, 8 — τὴν τῶν πέλας δηοῦν μᾶλλον ἢ τὴν ἑαυτῶν ὄραν (sc. δηουμένην). II, 86, 4 ὠρμίσαντο καὶ αὐτοὶ —, ἐπειδὴ καὶ τοὺς Ἀθηναίους εἶδον (sc. ὠρμισαμένους vulgo; nonne aptius ὠρμιζομένους aut ὠρμισμένους?). III, 16, 4 ἀναχωρήσαν δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι —, ἐπειδὴ καὶ ἐκείνους εἶδον (sc. ἀναχωρήσαντας vulgo; nonne aptius ἀνακεχωρηκότας?). V, 80, 2 οὐ μέντοι — ἀπέστιη —, ἀλλὰ διανοεῖτο, ὅτι καὶ τοὺς Ἀργεῖους ἑώρα (sc. ἀποστάντας, Schol.; aptius Cl. ἀφεστηκότας). VIII, 105, 3 ἐτύγχανον — ἐς φυγὴν ὠρμήσαντες, ἐπειδὴ καὶ τοὺς ἄλλους ἑώρων (sc. ἐς φυγὴν ὠρμήσαντας vulgo; nonne aptius ὠρμῶντας aut ὠρμηκότας?). — b) Post alia verba: II, 73, 3 — φασιν ἐν οὐδενὶ ὑμᾶς προέσθαι ἀδικουμένους, οὔτε νῦν περιόψεσθαι (sc. ἀδικουμένους). VII, 69, 1 ἀντεπλήρουν τὰς ναῦς εὐθύς, ἐπειδὴ καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἤσθάνοντο (sc. πληροῦντας).

Anacoluthon.

Nonnumquam periodus verborum a scriptore interrumpitur, ut pars posterior aliter conformetur atque ratione habita verbi regentis aut prioris alicujus ex eo pendentis partis expectatum sit. Quæ turbatæ structuræ vulgo nomine anacoluthi afficiuntur. Multa esse eorum genera notum est; nobis tantum cum iis est,

quæ in or. obl. sparsim occurrunt. (Ex quadam parte huc pertinent loci, ubi or. r. cum or. obl. mixta est, sicut IV, 92, 7 *δείξαι ὅτι — κιάσθωσαν* — οἷς δὲ — οὐκ ἀπίασιν et ille usus, qui in foederum conditionibus enumerandis frequens est¹). Mira sunt hæc: IV, 37, 1 *γνοῦς δὲ — ὅτι — διαφθαρησομένους αὐτούς* et V, 46, 3 *εἰπεῖν τε ἐκέλευον ὅτι καὶ σφεῖς — πεποιήσθαι*. Minus molestum hoc genus: I, 44, 1 *μετέγνωσαν Κερκυραίοις ξυμμαχίαν μὲν μὴ ποιήσασθαι — —, ἐπιμαχίαν δὲ ἐποιήσαντο*. (Expectaveris ποιήσασθαι, cujus tamen repetitio dura esset.) — I, 52, 2 *ὄρωντες — πολλὰ τὰ ἄπορα ξυμβεβηκότα, αἰχμαλώτων τε περὶ φυλακῆς —, καὶ ἐπισκευὴν οὐκ οὔσαν τῶν νεῶν*. (Expect. fere καὶ περὶ τοῦ μὴ δύνασθαι ἐπισκευάσαι τὰς ναῦς vel simile, quoniam hoc membrum altera est pars generis ἄπορα; redditur tamen species sicut genus ab ὄρωντες pendens.) — I, 72, 1 *ἔδοξεν αὐτοῖς παριτητέα ἐς τοὺς Λακεδαιμόνιους εἶναι, τῶν μὲν ἐγκλημάτων περὶ μηδὲν ἀπολογησομένους —, δηλώσαι δὲ — (pro δηλώσοντας. Cl. putat, δηλ. quodam modo ab ἔδοξεν pendere; aptius, credo, Kr. a παριτητέα εἶναι, sicut non raro inf. post verba eundi, πέμπειν, sim., ad finem exprimendum usurpatur).* — Interdum verbum regens inexpectato repetitur, etsi alia forma: II, 5, 5 *κῆρυκα ἔπεμψαν πᾶρά τοὺς Θηβαίους, λέγοντες ὅτι οὔτε — ὀσίως δράσειαν — —, τὰ τε ἔξω ἔλεγον αὐτοῖς μὴ ἀδικεῖν*. (ἔλεγον αὐτοῖς pleonastice sunt posita; Boehm. existimat, si abessent, sententiam minus dilucidam fore; ambiguitatem tamen, credo, ipsa negatio μὴ præcaveret.) Item VIII, 45 4 — *ἀντιλέγων — ὡς οἱ μὲν Χίοι ἀναίσχυντοι εἶεν — —, τὰς δ' ἄλλας πόλεις ἔφη ἀδικεῖν* (pro αἱ δ' ἄλλαι πόλεις ἀδικοῦεν, Pp.). Item VIII, 86, 6 *αὐτὸς δὲ ἀποκρινάμενος — ὅτι τοὺς μὲν πεντακισχιλίους οὐ κωλύοι ἄρχειν, τοὺς μέντοι τετρακοσίους ἀπαλλάσσειν ἐκέλευεν αὐτούς*. — Multiplex anacoluthon præbet VIII, 78, 1 *οἱ στρατιῶται διεβόων ὡς ὑπὸ τε Ἀστυόχου καὶ Τισσαφέρνους φθείρεται τὰ πράγματα, τοῦ μὲν οὐκ ἐθέλοντος οὔτε πρότερον ναυμαχεῖν, — — οὔτε νῦν —, ἀλλὰ τὰς παρὰ Τισσαφέρνους Φοινίσσας ναῦς μένοντες — κινδυνεύσειν διατριβῆναι· τὸν δ' αὖ Τισσαφέρνην τὰς τε ναῦς ταύτας οὐ κομίζειν, καὶ τροφὴν ὅτι οὐ ξυνεχῶς οὐδ' ἐντελῆ διδοὺς κακοῖ τὸ ναυτικόν*. [Cl.: »ἀλλὰ — μένοντες — κινδυνεύσειν kehrt ohne Rücksicht auf die Construction des ersteren abhängigen Satzglied-

¹) V. p. 36.

des (ὡς φθίσεται τὰ πράγματα κτέ.) zu dem Hauptverbum zurück». Quid intelligat, non video, nisi forte verba ὡς φθίσ. τὰ πρ. errato scripta sunt pro τοῦ μὲν οὐκ ἐθέλοντος κ. τ. λ.; nam hæc ipsa respondere sequentibus ἀλλὰ — μένοντες — ex conjunctione ἀλλά apparet, quæ præcedentem negationem desideret; et verba ὡς φθ. τ. πρ. id totum indicant, cujus partes sunt omnia sequentia membra. Ergo, si periodus constanter usque ad finem perducta esset, sic fere legeretur: τοῦ μὲν (Λσινόχου) οὐκ ἐθέλοντος — ἀλλὰ σφῶν — μερόντων — κινδυνεύοντων (aut τοῦ μ. οὐκ. ἐθέλ. — — ἀλλὰ περιορῶντος σφῶς — μένοντας — κινδυνεύοντας — —) — τοῦ δ' αὖ Τισσαφέρνους οὐ κομίζοντος, καί, τροφὴν οἰ — διδόντος, κακοῦντος τὸ ναυτικόν. Ad hanc igitur molestam repetitionem participiorum evitandam Thuc., mea sententia, consulto anacoluthon admisit ita, ut κινδυνεύσειν a διεβῶν pendeat. Nulla autem necessitas erat post τὸν δ' αὖ Τ. οὐ κομίζειν, quod item ad διεβῶν revocatur, ὅτι usurpandi.

Anacoluthon numeri: VI, 25, 2 εἶπεν — — — ἐτοιμασόμενοι ἄξιεν. (ἐτοιμ. grammatice ad εἶπεν refertur, e sententia ad omnes duces, Cl.) Item VI, 64, 5 εἶλεγε — — αὐτοὶ μὲν ἀπυκλήσειν. — (Frequentior est consuetudo pron. σφῶς post verbum singularis numeri ponendi: III, III, 3 ἤκόντισέ τις νομίσας καταπροδίδοσθαι σφῶς sed quum in hac commentatione usum pronominum non tractem, ad Kr. ¹⁾ delego.)

Anacoluthon casus: VII, 3, 1 κήρυκα προσπέμπει — λέγοντα ἐτοῖμος εἶναι (quasi præcedat λέγων). Cf. II, 52, 2. — II, 74, 1 οἱ Πλαταιῆς ἐβουλεύσαντο — ἀνέχεσθαι καὶ γῆν τεμνομένην, εἰ δέ, ὁρῶντας καὶ ἄλλο πάσχοντας (pro ὁρῶντες et πάσχοντες; causa videtur in interposito δέ inesse, Kr. Cl.). VIII, 48, 5 εἶη — — αὐτοὺς νομίζειν — —, καὶ ἄκριτοι ἂν ἀποθνήσκειν [pro ἀκρίτους V. Cl., qui confert V, 41, 2 οὐκ ἐώντων — ἀλλ' — ἐτοῖμοι εἶναι.] VIII, 63, 4 ἐσκέψαντο — εἰάν —, αὐτοὺς δέ — ὁρᾶν — (pro αὐτοί). — I, 31, 2 ἔδοξεν αὐτοῖς ἐλθοῦσιν ὡς τοὺς Ἀθηναίους ξυμμάχους γενέσθαι [pro ξυμμαχούς. Pro ἐλθοῦσιν æque bene ἐλθόντας potuisse scribi notum est. *Dat.* post ἔδοξεν: I, 63, 1 ἔδοξε δ' οὖν (αὐτοῖ) ξυναγαγόντι — βιάσασθαι. I, 107, 4 ἔδοξε δ' αὐτοῖς — περιμείνασι σκέψασθαι. Alibi. Sæpe tamen *Acc.*: I, 53, 1 ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς

¹⁾ »Gr. Reg.» sub »Pronomen» et Gramm. § 55, 2, 3.

— ἐσβιβάσαντας —. VII, 74 ἔδοξεν αὐτοῖς — — ἀναλαβόντας —. (Sic. Vat. pro vulg. -ες, quod anacoluthon Kr. retinet »als ob ἔγνωσαν oder ἐψηφίσαντο vorherginge«, Cl. rejicit.) Item alibi. — Similiter IV, 2, 3 εἶπον δὲ τούτοις — παραπλέοντας — ἐπιμεληθῆναι. V, 71, 2 τοῖς μὲν Σκιρίταις — ἐσήμηνεν ἐπεξαγαγόντας —, et deinde παρήγγελλεν — Ἴππονοῖδα καὶ Ἀριστοκλεῖ ἔχουσι (λόχους) παρελθεῖν καὶ ἐσβαλόντας πληρῶσαι, ubi utrumque. — Verum anacoluthon præbet I, 62, 3 ἦν δὲ ἡ γνώμη τοῦ Ἀριστέως τὸ μὲν μεθ' ἑαυτοῦ στρατόπεδον ἔχοντι — ἐπιτηρεῖν —, ubi expectato ἔχοντα (vel ἔχοντος) notio ἔδοξεν pro ἦν γνώμη videtur scriptori obversata esse.]

Etsi non proprie ad anacoluthon pertinet, quum tamen a communi constructione quodam modo abhorreat, hic commemoro I, 23, 6: τὴν μὲν γὰρ ἀληθεστάτην πρόφασιν, ἀφανεστάτην δὲ λόγῳ τοὺς Ἀθηναίους ἡγοῦμαι μεγάλους γιγνομένους καὶ φόβον παρέχοντας τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀναγκάσαι ἐς τὸ πολεμεῖν. Duplicem structuram hic esse plerique concesserunt, et recte annotat Boehm.: »zu der grammatisch schon vollständigen Constr. τὴν πρόφασιν ἡγοῦμαι τοὺς Ἀθ. μεγάλους γιγν. kommt noch ein gleichfalls von ἡγοῦμαι abhäng. Inf. ἀναγκάσαι hinzu«. Kr. item. Cl. tamen difficultatem sic demovere conatur: »Fasst. man τὴν ἀληθ. — — λόγῳ als Prædicat —, τοὺς Ἀθην. — ἀναγκ. ἐς τὸ πολ. als Object zu ἡγοῦμαι, so ist es nicht nöthig, mit den meisten Herausgebern eine Unregelmässigkeit der Construction anzunehmen: für den eigentlichsten — Grund des Krieges halte ich das, dass die Athener durch ihre wachsende Macht und die dadurch den Laked. eingeflösste Furcht diese endlich dazu getrieben haben, die Waffen zu ergreifen«, quæ versio plane recta est et tamen — prorsus idem continet quod Kr. Boehm. alii volunt; nam si sententia »dass die Athener — — getrieben haben — «ut res jam ab aliis concessa (»Factum«) poneretur, Cl. recte judicaret, hic non esse duplicem constructionem; tum vero haberemus: das bekannte Verhältniss, dass die Athener — — getrieben haben die Waffen zu ergreifen, halte ich für den eigentlichsten Grund des Krieges; quod mirum esse, quis non videat? Nunc vero, quum verba τοὺς Ἀθην. μεγ. γ. — ἀναγκάσαι non »ein bekanntes Factum« exprimant sed ex opinione ipsius Thucydidis ea profecta esse appareat, necessario sententia fit: ἡγοῦμαι (τοὺς Ἀθηναίους μεγ. γ. — — =) τὴν αὔξησιν τῆς τῶν Ἀθηναίων δυνάμεως καὶ τὸν φόβον, ὃν παρέχον τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἀναγκ.

κάσαι ἐς τὸ πολεμεῖν· — ταύτην ἡγοῦμαι — πρόφασιν εἶναι τῆς λύσεως τῶν σπονδῶν. Quod quidem, ut supra dixi, etiam in Classenii versione, etsi contractum, inest.

De modis ac temporibus.

[In his tractandis æque ac ceteris in partibus ea, quæ normas »principales» (die Hauptregeln) sequantur, velut frequentissimos illos locos, ubi Thuc. optativo præ. aut objectiva expositione utitur, prætermittens, tantum ea, quæ aliqua ex parte ab illis normis absint, attingam.]

P. 13, ubi post expositionem veri similis originis narrationis »objectivæ» omnes formas complexus sum, quas or. obl. pro præ. senti ind. orationis rectæ præberet, ad extremum commemoravi (εἶπεν ὅτι πλούσιος) ἦν pro or. r. »εἰμί». Quam hujus formæ explanationem ibi protuli, hic repeto: πλούσιος ἦν pæne ex ejus, qui nunc narrat, animo eruendum est; i. e. pæne narrat de alio quodam: πλ. ἦν, sed culpam, si forte erret, a se ad illum transfert: εἶπεν. Ex quo apparet, ut ibi dixi, hanc formam maxime omnium »subjectivam» esse (magis etiam quam ὅτι εἶη); quæ quum ita sint, num Kuehn. ¹⁾ eam jure ad expositionem objectivam reterat, dubito.

¹⁾ Quid de hac re intelligeret K. jam diu miratus eram, quum apud S. J. Cavallinum (»De modis atque temporibus orationis obliquæ apud Herodotum». Lundæ 1877) eandem, quam ipse feceram, observationem vidi. Sejunxit enim Kuehn. duas prorsus similes notiones. In § 550, 3 a) præter alia exempla affert Xen. An. I, 2, 21: ἤσθετο ὅτι τὸ Μίνωνος στρατεύμα ἦδη ἐν Κιλικίᾳ ἦν· addit: or. r.: τὸ Μ. στρα. — ἦν καὶ τοῦτο ἤσθετο. In c) Xen. Cyr. III, 3, 9 Κύρος κατανοῶν ὡς οἱ στρατιῶται τὰ σώματα εὖ εἶχον, ubi or. r. ponit: οἱ στρα. τὰ σώμ. εὖ ἔχουσι καὶ Κύρος τοῦτο κατανοῶν. Et tamen utrumque horum exemplorum ejusdem generis est; nam si subjecta verborum regentium respicimus, or. r. est: (ἤσθετο·) πρὸς τὸ Μ. στρα. — εἶπεν, et (κατανοῶν) πρὸς τὰ σώμ. εὖ ἔχουσι. Sin ejus, qui nunc narrat, rationem habemus, hæc assequimur: τὸ Μ. στρα. — ἦν, καὶ τοῦτο ἤσθετο, et: τὰ σώμ. εὖ εἶχον καὶ τοῦτο Κ. κατανοῶν. Jam, credo, patet, distinctionem, quam Kuehn. exhibet, nullam esse: in c) docet: »Der Hauptsatz und der Nebensatz werden beide auf die Gegenwart des Redenden bezogen», quod, per se rectum, sejungit a priori, a), ubi disserit: »Der Nebensatz hat dieselbe Form, welche der durch ihn ausgedrückte Gedanke in der unabhängigen Rede nach der Anschauung des Redenden haben würde»; considerantibus autem nobis, ver-

Etsi hic usus admodum frequens est ¹⁾, quum tamen a communi norma or. r. in obl. mutandi quodam modo discrepet, non alienum a meo proposito putavi, quæ ejusmodi exempla apud Thuc. inveni, afferre. Atque primum animadvertendum est, ea, apud Thuc. saltem, multo sæpius in iis sententiis occurrere, quæ jam in or. r. pendentes (Nebensätze) erant. Sunt autem nonnulli loci, ubi imperf. utrum præsentis or. r. respondeat an tantum animadversionem ipsius scriptoris contineat, incertum sit, ut IV, 27, 1 (νομίζοντες) τοὺς ἄνδρας — τοῖς πλοίοις, ἃ τὸν σίτον αὐτοῖς ἤγε, — ἐκπλεύσεσθαι. (Quum totæ sententiæ, ubi exempla occurrunt, facile apud ipsum scriptorem inveniri possint, plerisque locis tantum eas formas, de quibus hic agitur, afferam.)

A) In sententiis primariis.

a) In sent. declar.:

II, 88, 1 αἰσθόμενος ὅτι — ἐφοβοῦντο, ἐβούλετο — III, 82, 7 ἐλογίζετο — ὅτι — προσελάμβανε. V, 21, 3 ὅτι οὐκ ἐπέειθετο. (Incertum ὅτι »weil» an »dass» significet; incertum etiam ἐπέειθετο resp. præsentis an ex or. r. restet, ut præteritum in præteritis sit.) VI, 1, 1 ὅτι — ἀνηροῦντο, 33, 6 ὡς ἦν. VII, 49, 1 ὅτι ἦν. VIII, 94, 1 ὡς — ἔπλεον.

b) In interrog. obl.:

I, 50, 2 οὐ — τὴν διάγνωσιν ἐποιοῦντο, ὅποιοι ἐκράτουεν ἢ ἐκρατοῦντο. 96, 1 ἄς — ἔδει — (relat. signif. interrog.). I, 34,

Num regens (der Hauptsatz) *semper* eodem modo ad eum, qui nunc narrat, referri, dilucidum est, etiam in a) *utrumque* enuntiatum (»beide») ad tempus narrantis revocari. Quo non observato Kuehn. § 595, 3, ubi eandem rem tractat, nescio quas attulit formas orationis rectæ: Thuc. I, 134, 1 λέγεται δ' αὐτὸν (Παυσανίαν) — γινῶναι ἐφ' ᾧ ἐχώρει, ad quod addit: or. r.: γινῶσκω, ἐφ' ᾧ χωρεῖ. debebat esse: (λέγεται) δεγῶναι ἐφ' ᾧ ἐχώρει, quod, ipsum or. obl. efficiens, ortum est ex: (ἔγνων) δεπὶ τούτῳ χωρεῖ. VII, 60, 2 ἐβουλεύσαντο — τὰς ναῦς ἀπάσας, ὅσαι ἦσαν καὶ δυναταὶ καὶ ἀπλωότεραι, — πληρῶσαι, addit: or. r.: βουλεύονται τὰς ναῦς — ὅσαι εἰσὶ —, πληρῶσαι. debebat esse: »πληρώσωμεν τὰς ναῦς»; nam βουλεύ. non ad or. r. pertinet. Xen. Cyr. II, 2, 9 ὁ λοχαγὸς ἦδει ὅπου ἔκειτο ἡ ἐπιστολή, or. r.: οἶδα, ὅπου κεῖται. debebat esse: »ἐνταῦθα κεῖται» nam si οἶδα ad or. r. pertinuisset, or. obl. debuit esse: ἐφη εἰδέναι, ὅπου —. Recte autem ad Thuc. VI, 29, 1 ἐτοῖμος ἦν — κρίνεσθαι, εἴ τι τούτων εἰργασμένος ἦν addit: or. r.: ἐτοῖμός εἰμι — κρίνεσθαι, εἴ — εἰργασμένος εἰμί. nam ἐτοῖμος ἦν prægnanter positum est pro: ἐφη ἐτοῖμος εἶναι.

¹⁾ Cf. Bem. p. 17 et 18.

1 v. supra. III, 22, 5 οὐ — ἤδει ὅτι ἦν. V, 30, 2 ἄ — ἠδικοῦντο (fortasse a scriptore). VI, 30, 2 ὅσον — ἀπεστέλλοντο. 31, 5 ἄ ἔχοντας — ἀπέστελλε — καὶ ὅσα — ἔμελλεν —, ἄ εἰκὸς ἦν — — καὶ ὅσα ἔχων ἐπλεῖ. 57, 1, ὡς — ἐχρῆν. VII, 42, 3 ὡς εἶχεν.

B) *In sententiis secundariis.*

I, 101, 3 ὅσα ἔδει. III, 11, 3 εἰ μὴ — ἠδίκουν. 32, 2 εἰ — διέφθειρεν. IV, 16, 1 τὰς ναῦς —, ὅσαι ἦσαν —. 22, 3 εἰ — ἐδόκει — —, ποιήσοντας ἄ προκαλοῦντο. 29, 4 ἢ χρῆν. 40, 1 ὡς ἐδύναντο. 97, 3 ὅ ἦν ἄφανστον. 130, 7 ὡσπερ εἰώθεσαν (plqpf. signif. impf.). V, 32, 5 ὡσπερ — εἶχον. 46, 3 εἰ ἐβούλοντο. VI, 49, 4 ἄ ἦν ἐρῆμα. 53, 1 ὧν -- ἐνεκάλει (post praes. hist.; incertum an a scriptore). VII, 36, 4 ὡπερ — ἐπίστευον (a scriptore?). 60, 2 v. supra ann. 74, 1 ὅσα — ὑπῆρχεν. VIII, 76, 6 ὡ — ἦν —, οἱ γε μήτε — εἶχον —, ἀλλ' — ἐπορεύοντο.

Quoniam eas formas inspeximus, quas praes. orationis rectae in or. obl. post tempora historica accipit [ab *νεῖμῳ* fit 1) *ἔστι*, 2) *εἶη*, 3) *ἦν*], etiam cetera tempora primaria, perf. et fut., inquiramus.

Perf. (*ἔλεγεν*) »πεποίηκα» eodem modo in or. obl. triplicem mutationem praebere potest: (*ἔλεγεν ὅτι*) 1) *πεποίηκε* (objectiv.), 2) *πεποίηκοι*, 3) *ἔπεποιήκει*; accedit autem hic 4) *ἔποίησε*¹⁾. Formam objectivam, ut usitatissimam, omitto. Opt. autem rarus est; apud Thuc. ter: II, 48, 2 *ἐλέχθη* — ὡς — *ἐσβεβλήκοιεν*. VII, 83, 1 *ἔλεγον*, ὅτι — *παραδεδώκοιεν*. VIII, 108, 1 *κατέπλευσε* — *ἀγγέλλων ὅτι* — *πεποίηκοι*.

Etiam plqpf. rarum:²⁾ A) *In sent. prim.*: a) in sent. declar.: I, 50, 1 *οὐκ αἰσθόμενοι*, ὅτι ἦσσηντο οἱ ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρα, — *ἔκτεινον* (pæne = impf. »strati jacebant» vel sim.). IV, 23, 1 *οὐκ ἀπεδίδοσαν*, *ισχυριζόμενοι ὅτι δὴ εἶρητο* (pæne = »scriptam habebant»). b) *In interrog.*: VI, 31, 5 *εἰ γὰρ τις ἐλογίσατο* — — ὅσα τε ἤδη προετετελέκει (ἡ πόλις) — —, ἄ τε — τις — ἀνάλωκει. VI, 60, 5 *ἄδηλον ἦν εἰ ἀδίκως ἐτετιμώρηντο*. B) *In sent. secund.*: IV, 73, 4 *λογιζόμενοι οἱ — στρατηγοὶ μὴ ἀντίπαλον εἶναι σφίσι τὸν κίνδυνον*, ἐπειδὴ καὶ τὰ πλείω αὐτοῖς προεκεχώρηκει — (quod tamen potest ex mente Thuc. cogitari). VI, 29, 1 *ἑτοῖμος ἦν — κρίνεσθαι*, εἰ τι τούτων εἰργασμένος ἦν, καὶ εἰ —

¹⁾ Cf. p. 49 ann. 1.

²⁾ Cf. Bem. p. 18.

εἰργαστο. VII, 18, 3 οἱ Ἀακεδ. νομίσαντες τὸ παρανόμημα, ὅπερ καὶ σφίσι πρότερον ἡμάρτητο, — ἐς τοὺς Ἀθην. — περιεστάναι (fortasse a scriptore; quod apud Thuc. σφίσι non plane impedit.) VIII, 82, 2 τὰ δὲ τοῦ πολέμου — ἔφη, ἐπειδὴ καὶ στρατηγὸς ἦρητο, — πράξειν. (ἦρητο fere = ἦν.)

De futuro cf. Madv.¹). Ex gr. r. (ἔλεγεν·) »ποιήσω» in or. obl. fit ὅτι ποιήσει aut ποιήσοι. Formam objectivam prætermitto. Opt. apud Thuc. inveni: a) in sent. declar.: I, 90, 4 ὑπειπὼν τὰλλα ὅτι — πράξει, ὤχετο. (Kr. πράξει.) II, 2, 3 προιδόντες γὰρ — ὅτι ἔσοιτο ὁ πόλεμος. II, 80, 1 λέγοντες ὅτι — ἔσοιτο. IV, 83, 4 εἰρήκεσαν —, ὡς — ποιήσοι. Ibid. 110, 2 εἰδότες ὅτι ἦξοι. VI, 25, 2 εἶπεν ὅτι — βουλεύσοιτο. VI, 74, 1 ἐπιστάμενος ὅτι φεύξοιτο. VIII, 48, 2 ἔλεγον ὅτι — ἔσοιτο καὶ — παρέξοι. 50, 1 γνούς — ὅτι ἔσοιτο. 99, 1 ἐπεστάλκει — ὅτι οὔτε αἰνῆες παρέσοιόντο. b) In interrog. obl.: V, 7, 2 ἀναλογιζομένων — πρὸς οἴαν ἐμπειρίαν — γενήσοιτο. VIII, 61, 1 ἠπόρει ὅπως βοηθησοι. — Utrumque VI, 30, 2 μετ' ἐλπίδος — καὶ ὀλοφυρμῶν, τὰ μὲν ὡς κτήσοιντο, τούσδ' εἴ ποτε ὄψοιόντο.

Jam vero tempora historica, *imperf.* et *aor. ind.*, inspiciamus. Or. r.: (ἔλεγεν·) »ἐγὼ ἦν» pæne semper in or. obl. objectivam formam (ἔλεγεν ὅτι) ἦν retinet²); quod quum fit, ἦν ratione habita hujus temporis, quo narratur, dupliciter præteritum est, quod vulgo appellant: *præteritum in præterito*. Potest tamen nonnumquam in. præ. opt. transire (quo cum or. r. »εἰμί» confunditur); cujus tamen usus nullum exemplum Thucydidium habeo³). —

Aor. ind. (ἔλεγεν·) »ἐποίησα» in or. obl. plerumque fit (ἔλεγεν ὅτι) ἐποίησεν, objectivum; quod idem est *præteritum in præterito*. Interdum tamen forma (ἔλεγεν ὅτι) ποιήσαι usurpatur. Cf. Madv., qui docet⁴), aor. opt. significationem *præteriti* habere »wenn der optativ entweder wegen der abhängigkeit von einem præteritum oder zur bezeichnung der wiederholten handlung statt des indicativs eintritt» i. e. in or. obl., quum opt. a præterito ortum est.

¹) Bem. p. 27 sqq.

²) Hoc ἦν ad objectivam formam pertinere, conspicuum est; quum enim ille, qui εἶπεν, dixisset: »ἐγὼ ἦν», in ejus, qui audivit (vel audisse se fingit = qui nunc narrat) animo forma: οὗτος ἦν exstitit. Non pertinere puto illud ἦν, quod præsentī »εἰμί» respondeat. Cf. supra p. 44.

³) Cf. Bem. p. 13, ann. 10, ubi Madv. a Xen. et Demosth. exempla sumit.

⁴) Bem. p. 23 sqq. Cf. Kuehn, § 389, p. 157, ann. 1.

Hunc aor. opt. apud Thuc. inveni: I, 38, 1 λέγοντες ὡς οὐκ — ἐκπεμφθεῖσαν. I, 133 ἀποφαίνοντος — ὡς οὐδὲν πώποτε αὐτὸν — παραβάλοιτο, προτιμηθεῖη δὲ — ἀποθανεῖν (Boehm. »dass er ihn nie aufs Spiel gesetzt habe und doch der vorzügl. Ehre gewürdigt worden sei»). II, 5, 5 λέγοντες ὅτι — δράσειαν. IV, 65, 3 τοὺς στρατηγούς — ἐξημίωσαν, — ὡς — δώροις πεισθέντες ἀποχωρήσειαν. (ὡς = »in der Meinung dass«.) IV, 97, 2 ἔλεγε — ὅτι — δράσειαν. IV, 108, 2 ἐδήλου ὡς — ἐκπεμφθεῖη. V, 56, 2 ἐπεκάλουν ὅτι — ἐάσειαν —. V, 61, 2 ἔλεγον — ὅτι οὐκ ὁρθῶς αἱ σπονδαὶ — γένοιτο. VI, 28, 2 ἐβόων ὡς — ἡ τῶν Ἑρμῶν περικοπὴ γένοιτο. VI, 64, 4 διεθρόησαν ὡς χρήματα πολλὰ ἴδοιεν. VII, 25, 9 ἔπεμψαν — πρέσβεις — ἀγγέλλοντες — ὡς — ἠσσηθεῖεν. VII, 31, 3 ἀγγέλλει (præs. hist.) — ὅτι — πύθοιτο. VIII, 83, 3 ἀνελογίζοντο — ὡς οὔτε μισθὸν ἐντελεῖ πώποτε λάβοιεν. VIII, 86, 3 οἱ δ' ἀπήγγελλον ὡς — ἡ μεταστασις γένοιτο. VIII, 108, 1 κατέπλευσε — ἀγγέλλων ὅτι τὰς — ναῦς ἀποστρέψει.

Omnes has sententias primarias esse patet; et valet quidem hodie id præceptum, quod Madv. dedit¹), *imperf. et aor. ind., quæ jam in or. r. pendentia fuerint, in or. obl., ubi in sententiis secundariis ponantur, immutata retineri.* Quod quum constitutum et fixum sit, exempla enumerare supervacaneum videatur. Quamquam, quum recentius sit inventum, omnibus id argumentis confirmare non alienum sit:

A) *Imperf. restat*: II, 102, 5 ἐδόκει αὐτῷ ἰκανὴ ἂν κεχώσθαι διαίτα — ἀφ' οὐπερ — οὐκ ὀλίγον χρόνον ἐπλανᾶτο (quod fortasse ex or. r. præs. »πλανῶμαι» cogitari potest). IV, 114, 5 ἔλεξε — — ξυγγνώμην εἶναι, εἴ τι ἦναντιοῦντο (antea). V, 13, 1 ἀπειράποντο — νομίσαντες οὐδένα καιρὸν εἶναι εἶτι — οὐκ ἀξιόχρεων αὐτῶν ὄντων δραῖν τι ὧν κακεῖνος ἐπενόει (Brasidas qui jam mortuus erat). V, 30, 2 ἀντέλεγον — — ὁμόσαι — αὐτοῖς ὅτε — ἀφίσταντο. V, 13, 2 ὅτε ἐξήεσαν. V, 31, 5 καθίσταντο. V, 35, 5 ἐγκρατεῖς ἦσαν. VIII, 6, 4 κατάσκοπον — πέμψαντες — εἰ αἱ τε νῆες αὐτοῖς εἰσιν ὅσασπερ ἔλεγον (incertum) —, ἀπαγγείλαντος — ὡς εἴη ταῦτα ἀληθῆ ἅπερ ἤκουον (inc.). 45, 5 τὰς δ' ἄλλας πόλεις ἔφη ἀδικεῖν, αἱ — πρότερον — ἀνήλουν —. 52 ὧν ποτε — ἦρχον. 73, 4 ξυνέμενεν (inc.) 86, 3 ὥσπερ ἀπήγγελλεν. 92, 3 κατηγορεῖ (inc. an ex præs.).

¹) Bem. p. 13 sqq.

Aor. restat.: I, 138, 4 ὑπέσχετο (quod Madv. ex or. r. perf. ὑπέσχημαι ortum esse putat¹). III, 10, 6 ἐποίησαντο. III, 60 ἐδόθη. IV, 16, 1 ἐναυμάχησαν. 73, 2 ἔδειξαν — ἦλθον. 98, 8 ἐκτίσαντο. 120, 3 ἐχώρησαν, — ἀνέμειναν. V, 17, 2 ἔσχον («gewonnen hatten»). 49, 2 ἐσέπεμψαν. 61, 5 κατέθεντο. VI, 46, 1 ὑπέσχοντο (post præs. hist.). VII, 42, 3 ἔπαθεν. 48, 4 ἀπῆλθον. 83, 2 ἀνήλωσαν (post præs. hist.). VIII, 27, 4 ἐκέλευε — ὅσα ἦλθον ἔχοντες —. 43, 3 ἤρξαν. 68, 3 ἔπραξε. 76, 4 ἦλθε —, ἐπολέμησεν. 86, 3 ἐσέβαλον. 87, 5 ἔταξε. — Et impf. et aor.: II, 102, 4 ἔκτεινε — ἑωρᾶτο — ἦν. VII, 18, 2 ἦλθον — ὑπήκουον (inc. an a scriptore).

Conjunctivus (deliberativus).

Quod Kr. docet²), *conjunctivum deliberativum* or. r. post tempora historica plerumque in optativum mutari, in Thucydidem non cadit; non paucis enim locis *conj. retinetur*, quum uno aut duobus *opt.* reperiatur. *Conj.*³): II, 52, 3 οὐκ ἔχοντες ὅ τι γένωνται, — ἐτράποντο. III, 112, 6 ἀνεπιστημόνων ὅπη τράπωνται — διεφθείροντο. IV, 13, 3 ἀπορήσαντες ὅπη καθορμίσωνται — ἔπλευσαν. V, 65, 5 οὐκ εἶχον ὅ τι εἰκάσωσιν. VII, 1, 1 ἐβουλεύοντο εἴτε — διακινδυνεύσωσιν — εἴτε — ἔλθωσιν.

De *optativo* cf. Madv.⁴): »Nur in abhängigen fragen kann der aorist des optativs sowohl dem aorist des indicativs als dem des conjunctivs — entsprechen«. I, 25, 1 τὸν θεὸν ἐπήροντο, εἰ παραδοῖεν — τὴν πόλιν — καὶ πειρῶντο —. I, 63, 1 ἠπόρησε μὲν ὅποτέρωσσε διακινδυνεύσαι. (Sic Vat. pro vulg. — ση et — σει.) Huc refert Cl. etiam IV, 19, 1 ἄμεινον ἠγούμενοι ἀμφοτέροις μὴ διακινδυνεύεσθαι, εἴτε βία διαφύγοιεν — (εἴτε καὶ — μᾶλλον ἢ χειρωθεῖεν. Kr. post βία⁵ susp. ἄν; v. Cl.).

Infinitivus.

Non raro in sententiis secundariis inf. pro verbo finito occurrit⁵), sæpissime post relativa, interdum etiam post conjunctio-

¹) Bem. p. 13, ann. 8.

²) § 54, 6, 7.

³) Tres locos, quos Kr. in »Gr. Reg.» sub »Conjunctiv» laudavit, omitto.

⁴) Bem. p. 27.

⁵) Quoniam Kr. in »Gr. Reg.» sub »Inf.», 6, et in »Wörterverzeichniss z. d. Anm.» sub »ἄς» plerosque hujusmodi locos enumeravit, tantum eos, quos ibi non inveni, afferro.

nes. Animadvertendum tamen, ejusmodi sententias relativas plerumque ipsam narrationem persequi, ut relativum facile in demonstrativum quoddam cum conjunctione dissolvi possit. I, 91, 5 ὅσα βουλευέσθαι. II, 24, 2 ὧν μὴ χρῆσθαι. II, 53, 4 ἣν πρὶν ἐμπεσεῖν εἰκὸς εἶναι. V, 28, 1 πρὸς οὓς τὸν βουλόμενον — ξυμμαχίαν ποιέσθαι. VI, 25, 2 ὅσα — δοκεῖν. VIII, 27, 3 τὴν πόλιν — — ἣ μόλις — ἐνδέχεσθαι —. — Post εἰ¹⁾): IV, 98, 4 ἔφασαν — — αὐτοί, εἰ μὲν ἐπὶ πλεον δυνήθηται τῆς ἐκείνων κρατῆσαι, τοῦτ' ἂν ἔχειν. (Recte, credo, Cl. contra Kr., qui δυνήθειεν scribit, δυνήθηται pro ἐδυνήθησαν positum esse animadvertit.)

Præs. inf. interdum significationem *præteriti* habet²⁾. — *Præs. inf.* non raro *futurum* signif.³⁾

Aor. inf. sine ἄν quatenus signif. *futuri* habere possit, quum de hac re vehementer inter doctissimos viros disputatum sit, nihil audeo dijudicare⁴⁾. Item omitto quæstionem de *fut. inf. cum ἄν*⁵⁾.

Or. obl. "latens".

Hoc nomine plerumque eos locos comprehendunt, ubi sine aperto verbo regente optativus quidam, ex *subaudito* verbo dicendi aut sentiendi pendens, ad præcedens enuntiatum adjungitur, velut apud Thuc. in notissimo II, 21, 3 Περικλέα ἐκάλειζον, ὅτι οὐκ ἐπεξάγοι ἐπὶ τοῖς πολεμίοις. Multo tamen amplius hanc notionem dilatatam velim. Sunt enim sæpe sententiæ, ubi, etsi primo aspectu notæ illæ orationis obliquæ, personæ et modi mutatio non exstent, tamen si accuratius inspexerimus, veram *notionem* or. obl. inesse appareat. Sic pro λέγει ὅτι ὀρθῶς πράττει dici potest: ὀρθῶς πράττει, ὡς λέγει; esse tamen quandam distinctionem inter hæc duo, infra conabor monstrare; sed in utroque notio ὀρθῶς

¹⁾ Cf. locos Herodoteos apud Cavallinum, l. l. p. 96.

²⁾ Hos locos Kr. in »Gr. Reg.» sub »Inf.» enumerat. Cf. Forssm. l. l. p. 9.

³⁾ Cf. Kr. »Gr. Reg.» sub »Inf.» et Forssm. p. 62 sqq.

⁴⁾ Cf. Mad. Bem. p. 34 sqq. et Adversaria critica I p. 159 sqq.; Forssm. p. 67 sqq.; Kr. »Gr. Reg.» sub »Inf.»

⁵⁾ Cf. Kr. ed. II, 80, 5; Cl. II, 80, 8 et VI, 66, 1.

πράττει non ut res absoluta pronuntiatur, sed magis minusve ex ejus, qui λέγει, opinione pendet. (Cf. in Proleg. »die berichtende Form», quam appellat Behaghelius; quæ quidem, quamquam abest ὡς, idem exprimit. Item in lingua suethica: han handlar rätt — »som han säger» aut »säger han».) Sic sæpe interposita ὡς φασι, ὡς λέγεται, ὡς ἴσκει, ὡς εἰκός, sim. Magnum emolumentum ex hoc more loquendi colligi, statim elucet, præsertim quod ita aptius quam communi or. obl. quævis singula verba enuntiati^a ab opinione alicujus pendentia reddi possunt. Eligamus II, 18, 5 ἐν τοιαύτῃ μὲν ὀργῇ ὁ στρατὸς τὸν Ἀρχίδαμον ἐν τῇ καθέδρᾳ εἶχεν· ὁ δὲ προσδεχόμενος, ὡς λέγεται, τοὺς Ἀθηναίους τῆς γῆς ἐν ἀκεραίου οὔσης ἐνδῶσειν τι καὶ κατοκνήσειν περιδεῖν αὐτὴν τμηθεῖσαν, ἀνεῖχεν. Si hic pro ὡς λέγεται vulg. or. obl. adhibere volumus, tota sententia multo obscurior fit; assequimur enim: ὁ δὲ λέγεται — quid tum? Non ἀνασχεῖν; nam ἀνεῖχεν vere factum est; sed προσδέξασθαι; cujus notionis objectum, quod deinde sequitur, ex fama affertur; ergo: ὁ δὲ λέγεται προσδέξασθαι τοὺς Ἀθην. — ἐνδῶσειν τι καὶ κατοκνήσειν... jam necesse est: (καὶ) διὰ ταῦτα ἀνεῖχεν· aut: ὁ δὲ ἀνεῖχεν· λέγεται γὰρ προσδέξασθαι κ. τ. λ. Non nego, potuisse scribi: ὁ δὲ λέγεται προσδεχόμενος — — ἀνασχεῖν, quo omne pondus, ut interdum fit, in participio insideret, quum régis cunctatio iis, qui tum vivebant, satis cognita esse putaretur; suethice: han säges hafva stannat i^a afvaktan på att — —; tum vero iis, qui minus accurate res illas gestas cognorunt, dubitatio aliqua restaret, num ipsa cunctatio facta esset; nam hæc ipsa ambiguitas non raro in or. obl. adhibenda exsistere potest. H. l. autem sententiæ cunctatio ejus (omnibus cognita) ex ejus expectatione — — effecta est, id quod optime exprimitur adjuncto illo verbo, quod famam notat (ὡς λέγεται), ad eam ipsam notionem (προσδεχόμενος κ. τ. λ.), quæ non necessario vera erat. — Posse tamen interdum etiam in hoc usu, etsi rarius, obscuritatem sententiæ esse, ex hujusmodi exemplis apparet: VIII, 50, 3 προσέθηκέ τε, ὡς ἐλέγετο, ἐπὶ ἰδίοις κέρδεσι Τισσαφέρνει ἑαυτὸν καὶ περὶ τούτων καὶ περὶ τῶν ἄλλων κοινοῦσθαι, ubi incertum videri potest, ὡς ἐλέγετο utrum ad sola ἐπὶ ἰδίοις κέρδεσι pertineat et προσέθηκε ἑαυτὸν — — vere factum esse concedatur, an ad totam sententiam ita, ut Thuc. nihil pro certo affirmet. — Quæritur jam, num prorsus eadem signif. in vulg. or. obl. et in sententia hoc modo constructa inhæreat. Mihi distinctio quædam, quamvis exigua, videtur inesse, et ita quidem, ut λέγει ὡς

(ὅτι) ἐποίησε vel ποιῆσαι quodam modo minus certum sit quam ἐποίησε ὡς λέγει; i. e.: prioris auctoritatem scriptor plane ad alium quendam transfert, posterius pæne ipse enarrat, præcauta tamen, si forte erret, verbis ὡς λέγει aliorum vituperatione. Videar forsitan hic mihi ipse repugnare: nam supra (p. 7) dixi, formam λέγει ὡς (ὅτι) ἐστὶ (εἶη) eo ipso exstitisse cogitandum esse, quod scriptor pæne ipse de eo, qui λέγει, narret: ἐστὶ —, at certe (ὡς) λέγει; sed in hoc ipso affinitas utriusque formæ eminent ita, ut ἐποίησεν, (ὡς) λέγει, si non tempore, id quod tamen credibile est, at certe notionem formæ λέγει ὡς ἐποίησε præcedat; atque hoc ipso usu or. obl. magis etiam quam altera forma scriptor crimine errati levatur¹). Vix est opus animadvertere, me ipsum non magis quam alium quemquam credere, scriptorem vel quicumque lingua utatur, quoque tempore hanc distinctionem meditatum esse; hic autem mihi propositum fuit ipsam originem huiusmodi locutionum eruere conari. — Hæ interpositæ sententiæ etiam aliter atque particulâ ὡς induci possunt, eadem tamen notionem: V, 9, 6 ἐξ ὧν ἐμοὶ φαίνονται, — ἔχουσι. VI, 17, 6 ἐξ ὧν ἐγὼ ἀκοῇ ἀισθάνομαι. Alia alibi.

Nonnumquam autem hoc modo verbum sentiendi aut dicendi sine ὡς aut simili voce enuntiato, or. r. expresso, additur (ante id, aut post id, aut interpositum²). Ita I, 3, 2 δοκεῖ δέ μοι, οὐδὲ τοῦνομα τοῦτο (ἢ Ἑλλάς) ξύμπασά πω εἶχεν, ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸ Ἑλληνος — οὐδὲ εἶναι ἢ ἐπίκλησις αὐτῆ, κατὰ ἔθνη δὲ ἄλλα τε καὶ τὸ Πελασγικὸν — ἀφ' ἐναντιῶν τὴν ἐπωνυμίαν παρέχεσθαι, Ἑλληνας δὲ καὶ τῶν παίδων — ἰσχυσάντων καὶ ἐπαγομένων αὐτοῖς —, καὶ ἐκάστους — καλεῖσθαι Ἑλληνας, οὐ μέντοι πολλοῦ γε χρόνου ἠδύνατο καὶ ἅπασιν ἐνικῆσαι. Multiplicem habere structuram hunc locum omnes viderunt; rationem autem explicandi a nullo eorum, quorum opera inspexi, propositam inveni; non quod dicam, explicationem, quam mox prolaturus sum, necessario veritati convenire, sed quia mihi persuasum est, multa, quæ spe-

¹) Locos Thucydidos huius generis Wisén. enumerat p. 9 sq. Commemorat etiam locos, ubi in talibus sententiis interpositis constructio personalis usurpatur, ut III, 94, 5 ὁμοφάγος εἶσιν ὡς λέγονται. — Anacolutha ejusmodi, qualia apud Herodotum occurrunt, ubi ex tali enuntiato interjecto sequens acc. c. inf. pendet, apud Thucydidem non inveni: exempla Herod. affert Cavallinus p. 63 sqq.; præter alia V, 10 ὡς Θρήκες λέγουσι, μέλισσαι κατέχουσι τὰ πέτραν τοῦ Ἰστρου καὶ ὑπὸ τούτων οὐκ εἶναι διελθεῖν.

²) Cf. Kr. § 55, 4, 8.

ciem anacoluthi habeant, ex consilio quodam ipsius scriptoris erui posse. Si significationes eorum membrorum, quæ *δοκεῖ μοι* sequuntur, respicimus, nonne diversi in iis gradus fidei cerni possunt? »Initio Græciæ civitates non commune habuisse nomen Helladis (*οὐ πω εἶχεν*), et quum tandem exstitisset, post longum demum tempus accepisse (*οὐ πολλοῦ γε χρόνου ἠδύνατο*)», hæc duo Thuc., ex carminibus Homeri concludens, pæne *pro certo* affirmat; idcirco *indic.*; caute tamen, si forte errat, quod ipse primus hoc in medium profert ante illud *οὐ εἶχεν* (et *οὐ — ἠδύνατο*) verbum *δοκεῖ μοι* ponit. Cetera autem, [1) *πρὸ Ἑλληνας οὐδὲ εἶναι ἢ ἐπικλήσις αὐτῆς*, 2) *κατὰ εἶδη δὲ ἐπὶ πλεῖστον ἀφ' ἐαυτῶν τὴν ἐπωνυμίαν παρέχ.*, 3) *καθ' ἐκάστους καλεῖσθαι Ἑλληνας*] non æque certe contendere audet, sed ex sua ipsius conclusione (nullis locis Homericis sed tantum veri similitudinis argumentis nisus) profecta esse profitetur; ideo ea plane ex sua opinione pendentia reddit (*inf.*). — Ut h. l. *δοκεῖ μοι*, ita VII, 87, 5 legitur *δοκεῖν δ' ἔμοιγε*. IV, 64, 3 *οἱ πολεμήσομέν τε, οἶμαι*. Alibi. — Multæ sunt locutiones, ut in aliis linguis, sic in græca, quæ, etsi forma prorsus ad *or. r.* pertinent, notione tamen veram *or. obl.* significant. Sic *κατὰ τὸ εἶκός τοῦτο ποιήσει = οἶμαι αὐτὸν — ποιήσειν*. VI, 90, 3 *ἄλλους τῶν ἐκεῖ ὁμολογουμένως νῦν βαρβάρων μαχιμωτάτους* [*or. r.* (*περὶ ὧν ὁμολογεῖται*) »μαχιμωτάτοι εἰσιν«]. III, III, 1 *πρόφασιν ἐπὶ λαχανισμόν καὶ φρυγάνων ξυλλογὴν ἐξελθόντες* (*pro ἐξελθ. λέγοντες* »ἐπὶ λαχ. — —«). VI, 64, 2 *τῇ δοκῆσει οὐχ ἦσσον ἐπιτήδειον* (*pro ἐνόμιζον* »ἐπιτήδειός ἐστι«). VI, 69, 3 *περὶ τῆς αὐτίκα ἀνελπίστου σωτηρίας, ἣν μὴ κρατῶσι* (*pro περὶ τῆς σωτηρίας ἣν ἐνόμιζον οὐκ ἔσεσθαι, ἣν μὴ κρ.*). II, 65, 9 *ἐγίγνετο λόγῳ μὲν δημοκρατία* (*pro ἐλέγετο* »δημοκ. ἐστὶ«). —

Aliæ formæ: I, 131, 2 *καθίστησιν ἑαυτοῦ ἐς κρίσιν τοῖς βουλομένοις περὶ αὐτὸν ἐλέγχειν* (*or. r.*: »κρίνεσθε εἴ τινες βούλεσθε«). III, 11, 2 *ὁ γὰρ παραβαίνειν τε βουλόμενος τῷ μὴ προέχων ἂν ἐπελθεῖν ἀποτρέπεται* (*pro νομίζων* »οὐκ ἂν προέχων ἐπέλθοιμι«). IV, 125, 3 *ἐκδρομούς δὲ εἴ πη προσβάλλοιεν αὐτοῖς, ἔταξε τοὺς νεωτάτους*, ad quod Schol. »ἦγουν ἔταξε τοὺς νεωτ. ἐκτρέχειν καὶ ἐπιέναι —, εἰ ἐπιχειροῦσιν —«. Similia sparsim.

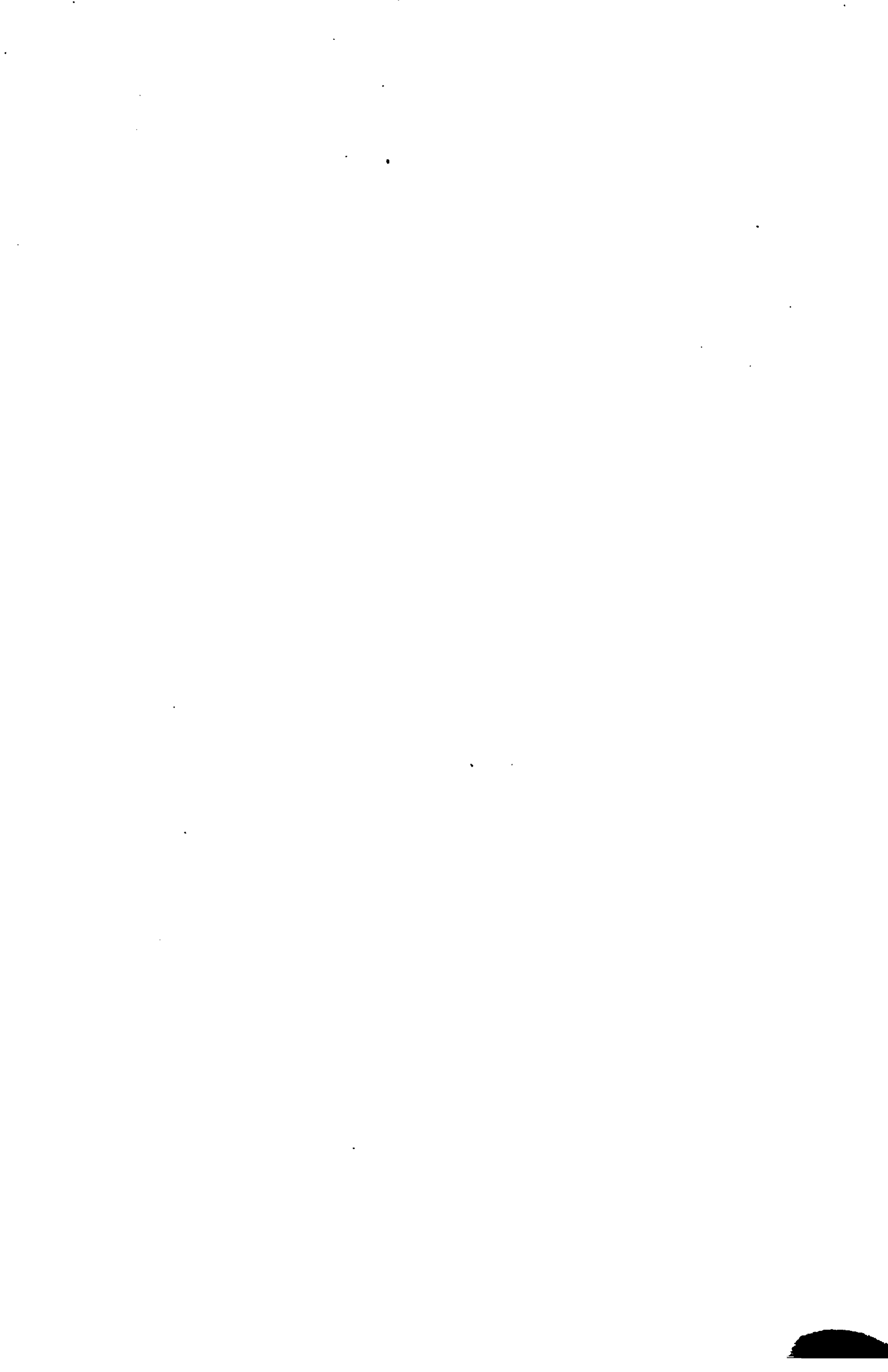

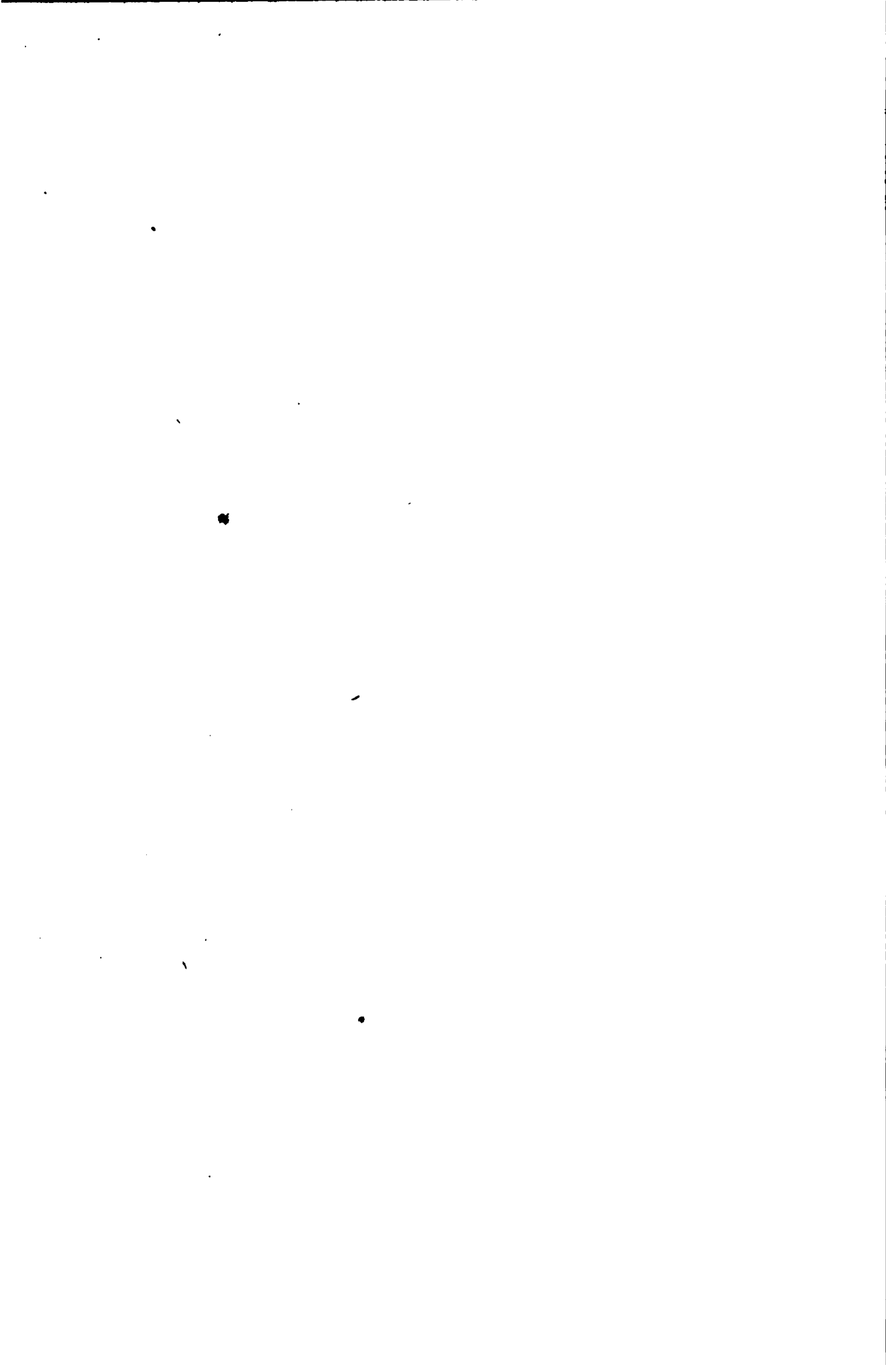

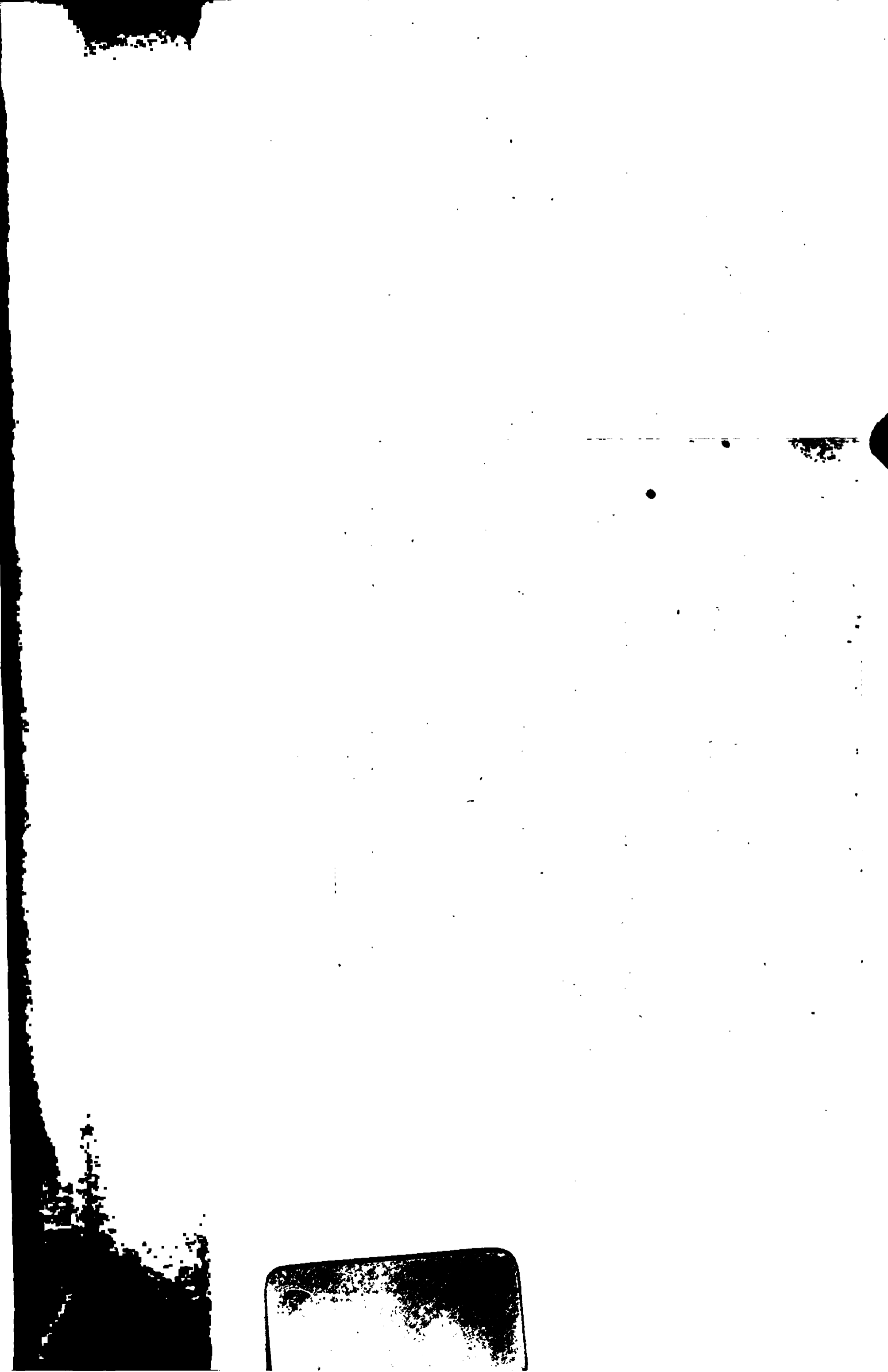

3 2044 085 174 423

